

update : 17 mei 2007 /22 november 2008

VUGHTS ONDERWIJS-ABC

**Een naslagwerkje voor degenen die
interesse hebben in de geschiedenis
van het onderwijs in Vught
in de tweede helft van de 20^e eeuw**

Op de foto ontbreken Jan van Lieshout, Jeanne vd Sande en Rien Wols.

Wel te zien zijn: Theo Beks, Gerard de Croon, Theo Rath en Ad van Rijsewijk

Auteurs van dit ABC zijn de medewerkers van de Archiefgroep Bovo Vught, zijnde in alfabetische volgorde:
Theo Beks, Gerard de Croon, Joop van Lammeren, Jan van Lieshout, Ad van Rijsewijk, Theo Rath, Jeanne v.d. Sande ,
Aimé v.d. Wijnkel (†) , Jan v.d. Wittenboer (†) . Adviezen: Rien Wols (archivaris BHIC)

Met het verzamelen van gegevens en het samenstellen van dit werk zijn we begonnen in november 2000.
Archiefgroep Bovo Vught.

De informatie is onderverdeeld over trefwoorden, die naar we aannemen het hele veld van onze werkzaamheden bestrijken.

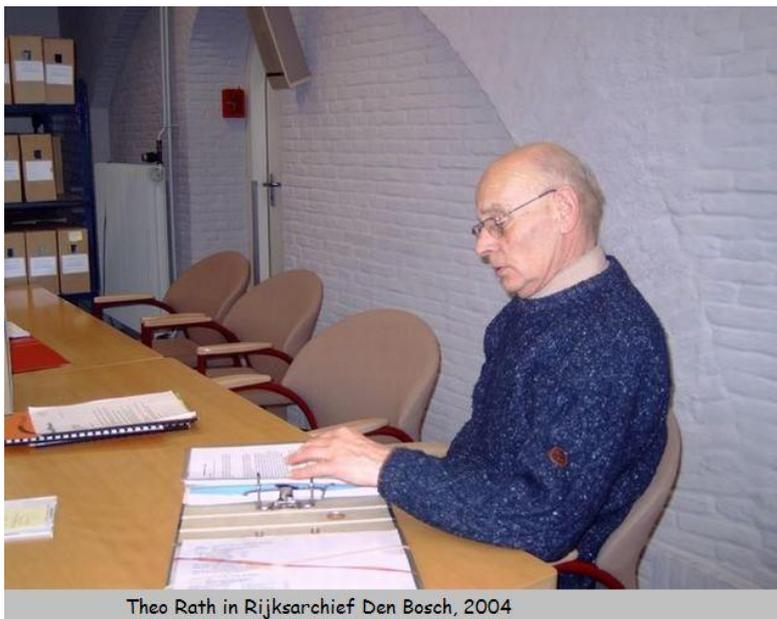
Den Bosch, november 2008

AANSLUITING KLEUTERONDERWIJS – LAGERE SCHOOL

Een persoonlijke impressie van Broeder Theo Rath

Voorgeschiedenis van Schoolbekwaamheidsonderzoek en Speelleerklassen.

Vooraleer in 1985 de wet op het Basisonderwijs in werking trad was er in Vught al veel gebeurd om de overgang van de kleuters naar het lager onderwijs te versoepelen, iets wat dreigt in het vergeetboek te geraken, aangezien er weinig documentatie over voorhanden is. En helaas is er in de archieven van zowel de “School Advies Dienst Vught” (SAD) als in die van het Bossche “School Advies Centrum” (SAC) weinig terug te vinden. Beide zijn opgegaan in het “Gewestelijk Onderwijs Advies Centrum” (GOAC) vanwege het feit dat ze bij een regionaal werkteerein - middels

Theo Rath in Rijksarchief Den Bosch, 2004

rijkssubsidie - meer man- en daadkracht zouden verkrijgen. Wat later niet uit de feiten bleek overigens, en van enige archivering hierover is ons niets bekend, noch bij navraag terug te vinden.

De verslagen van de moeizaam verlopende vergaderingen om tot samenwerking te komen, op de zestiende verdieping van het Provinciehuis – het domein van de Stadsgewestelijke aangelegenheden – zijn misschien aldaar wel terug te vinden.

(Beide diensten hadden vooraf alleen gemeentelijk subsidie, een bedrag per leerling van de scholen die aan projecten meededen, en de twee instanties zochten toenadering in belendende gemeenten om zo het aanvankelijk minimaal beschikbare bedrag wat op te vijzelen. Het beleid binnen het steeds groeiende Hoofdencontact Vught speelde daar mooi op in.)

De start:

Hier moet ik helaas een beetje persoonlijk worden, aangezien ik voor het grootste deel uit mijn geheugen moet putten. In 1963 werd ik door mijn congregatie benoemd tot hoofd van de Willibrordusschool, toen ik daar reeds negen jaar met plezier werkzaam was. (Ik vernam deze geheel onverwachte benoeming tijdens het kampvuur op de slotavond van het JEEP-bivak te Hatert, bij monde van Joop Oosterveer, Br. Evermaris en kapelaan van de Elsen. Toen ik me daags daarna bij de legendarische Pastoor Maessen meldde, stelde deze me gerust – als voorzitter van het tweekoppige school- en kerkbestuur – met de opmerking “Dat regelen we samen best, Rumoldus!” Daarmee aangevend dat het niet echt moeilijk was en ik gaf hem mijn vertrouwen.....)

Na een jaar inwerken (en een volledige zesde klas doen) kwam ik tot de ontdekking dat de door kweekschool en hoofdakte meegegeven bagage zeker niet toereikend was, temeer doordat het onderwijs toch echt wel een beetje in beweging kwam. Verouderd zuiver klassikaal onderwijs, te weinig aandacht voor de mogelijkheden van de individuele leerling, verouderde methodieken, kortom: het systeem moest op de helling. Maar waar te beginnen?

Gelukkig was er in Vught een ‘hoofdencontact’, waar reeds jaren gesettelde confraters in het vak enige keren per jaar ruggespraak hielden over vakantieregelingen en andere frivole niet echt ter zake doende aangelegenheden, welke besprekingen meestal plaats vonden in de kroeg onder leiding van de senior onder hen: Dhr. M. Eykemans. (Een dubbele ‘jonge’ na afloop en hij was naar moeder de vrouw, terwijl

nabesprekingen zo uitermate belangrijk zijn...)

Daar heb ik het eerste jaar best veel steun ondervonden en goede raad verkregen, zij het alleen zakelijk, organisatorisch, maar het was toch niet wat ik zocht.

Meer succes had ik via een pas afgestudeerde onderwijzeres, (de eerste vrouw bij ons op school) die na haar eerste jaar praktijk besloot samen met een lot- en klasgenoot aan het Instituut Voor Doven pedagogiek te gaan studeren in Nijmegen. Een opleiding die gevolgd kon worden buiten de schooluren om. Ik zou met deze gedrevenen: Han van Doremalen en José de Bont mee kunnen rijden, want de laatste had toen reeds een autootje tot haar beschikking, iets wat in die jaren nou niet direct qua salariering tot de normale mogelijkheden behoorde, maar haar vader had een groot bouwbedrijf.....

Van mijn provinciale overste kreeg ik de toen nog vereiste toestemming daarvoor en dus togen we op maandag, dinsdag en woensdag na school naar Nijmegen. Bij een van de eerste colleges kwamen we in gesprek met ook in onze regio werkzame onderwijzers die min of meer om dezelfde motieven het eerste jaar Nijmegen 'deden': Henry Vastenburg werkzaam als hoofd in Den Bosch (de latere directeur ook van de Hertog van Brabantschool alhier) en Toon Dirx, bezielde onderwijzer in het eerste leerjaar van een school in Rosmalen, en een erkende 'kei' op het gebied van aanvankelijk lezen, iets waardoor hij later ook bij de Schooladviesdienst Vught in terecht kwam. Hij bleek al spoedig door zijn jarenlange praktijk en liefde voor zijn eersteklassers inspirerend te werken op onze jongste collega Han.

De studie met de bijbehorende tentamens hebben we twee jaar volgehouden, alleen Toon ging verderop, de orthopedagogische kant uit, waar hij later op afstudeerde.

Deze losse flodders van gedachten mogen wat chaotisch lijken, meer structuur komt er in het verhaaltje als Prof. Dr. Frans Mönks in beeld komt. Hij kwam Prof. Jos Gielen assisteren in het vak ontwikkelingspsychologie. We mochten kiezen, Mönks of Gielen, en kozen met z'n vijven voor de Oostenrijker, toen nog duidelijk niet lang Nederlands sprekend, maar wel juist datgene brengend wat wij zochten. (Wat Gielen bracht stond in een boek, Mönks bracht echt vernieuwing, getuige ook de wisseling van de 150 eerstejaars, die na enige weken geleidelijk aan allen kozen voor Mönks, waarna Gielen via een lege collegezaal uit beeld verdween.)

Hij vertelde o.a. over een door hem opgesteld Schoolbekwaamheidsonderzoek en vroeg of er studenten waren die dit zouden willen uitproberen. Daar hadden er een tiental vanuit de praktijk wel oren naar, wij ook. Na enige gesprekken met hem gingen we datzelfde jaar al aan de slag op een klein aantal proefscholen. En zo is de Nijmeegs Schoolbekwaamheidstoets (NST) vanuit Oostenrijk in Vught ingevoerd, begeleid door enige gevorderde studenten die ons toegewezen werden. Ook zij hebben er baat bij gehad, want twee ervan zijn hierop afgestudeerd. En Vught had Prof. Dr. Frans Mönks als vriend en later als adviseur van het bestuur van de SAD.

Op eenzelfde vriendelijke en vriendenrijke manier zijn we terecht gekomen bij het fenomeen 'Speelleerlassen'. Via o.a. een bezoek aan Enschede waar de praktijk van deze vernieuwing al enige jaren beproefd werd, en waar we ideeën daartoe opdeden. (Daar was ook een van de eerste Schooladviesdiensten!) Op de Vughtse situatie toepassen was nu de volgende stap.

Via het hoofdencontact en met voortvarende medewerking van wethouder Wim Pennings hebben we toen voor alle Vughtse scholen samen subsidie verkregen en gezamenlijk leermiddelen kunnen aanschaffen, zodat de spelende kleuter het spel kon voortzetten en heel geleidelijk het lagere-school-leven ingevoerd werd..

Op een klein aantal scholen werd experimenteel een aparte eerste klas gevormd van kinderen - via de NST en adviezen van kleuterleidsters geselecteerd – die twijfelachtig 'schoolrijp' bleken, een term die later werd gewijzigd in 'schoolbekwaam'. Deze zgn. ibo-klasjes (individueel basisonderwijs) was geen lang leven beschoren; gemengde groepen bleken beter te werken en stigmatiseerden niet, iets waar sommige ouders bang voor waren. Bovendien kwam al spoedig de Hertog van Brabantschool in beeld, opgericht eind 1972, die echte probleemgevallen kon gaan oplossen.

En omdat ik dus pedagogiek studeerde werd mij de eer gegund lid van het Stichtingsbestuur van de Schooladviesdienst te worden namens het hoofdencontact. Dit gebeurde in het bovenzaaltje van: jawel, café Modern, onder voorzitterschap van Harrie ter Heine, toen nog 'hoofd' van de Sint Jozefmulo. Daar werd volgens mij de basis gelegd van de latere SAD.

(Aanvankelijk vergaderde het Stichtingsbestuur bij 'Eldorado', ook een erkend horecabedrijf.)

Via twee jaar Nijmegen – nog niet echt op de praktijk afgestemde wetenschap – ben ik toch wijzer geworden, en tot de ontdekking gekomen dat die profs, waar zo hoog tegenop gezien werd, ook maar gewone mensen zijn, die graag via ons hun wetenschap bedrijven. De aldaar opgedane connecties echter zijn van wezenlijk belang geweest voor de ontwikkelingen in het onderwijs in Vught.

Enkele zakelijke toevoegingen:

De SAD had haar eerste huisvesting in de van Beresteijnstraat 20 te Vught.

De eerste administratieve diensten werden verricht door de administratrice van de MULO, o.l.v Dhr. H.ter Heine, de buurman op 18.

In de loop van de eerstkomende jaren werden de volgende personen benoemd:

Dhr. Aad van Kints, directeur,

Mej. Annelies van der Straeten, administratief medewerkster,

Dhr. Albert Scheerder, projectbegeleider en adviseur van het Dagelijks Bestuur,

Dhr. Frans Mönks, adviseur van het Stichtingsbestuur.

Na korte tijd werd bovenstaand pand geruild voor de huisvesting op Marktveld 11, omdat Beresteijnstraat 20 te klein was voor de groeiende bezetting, mede door de vele vrijwilligers, die in werkgroepen na school en in de avonden hun diensten verrichtten.

Beneden was de Schoolartsendienst gevestigd, zo kon samenwerking daarmee optimaal zijn.

Zie verder Jaarverslag 1968 Stichting Schooladviesdienst Vught/ Br. Theo Rath. (maart – april 2006)

ALOYSIUSSCHOOL Aloysiuslaan Vught

De Aloysiuschool Vught is gebouwd op Lunette 5 , een historisch verdedigingswerk voor de stad Den Bosch. Lunetten zijn sikkel- of maanvormige grachten. De meeste liggen in Vught. Op het einde van de 19e eeuw is deze Lunette vrijwel geheel gedempt. De H. Hartkerk, geconsacreerd op 27 oktober 1924, staat midden op dit stuk grond. Pastoor van den Hout heeft zich sterk gemaakt voor de komst van parochiële scholen.

Tot die tijd moesten jongens en meisjes naar de scholen in het centrum. In 1926 was de Theresiaschool gerealiseerd en dat was bij aanvang een school voor jongens en meisjes. Een jongensschool zou snel volgen. Mgr. A. Diepen, bisschop van Den Bosch, verzocht het bestuur van de Congregatie van de Broeders van O.L. Vrouw van Lourdes het onderwijs op deze te stichten school te verzorgen. Dat betekende wel dat alleen religieuzen aan de school les mochten geven. Aanvankelijk gebeurde dat vanuit het broederhuis Voorburg, maar al snel (1930) werd een nieuw Broederhuis tegenover de school gebouwd.

De Aloysiuschool werd op 18 februari 1928 aanbesteed . Architect was S. Orie. Aannemer gebroeders

Van den Heuvel bouwde de school voor f 31.900. De school telde vijf lokalen. Drie boven en twee beneden. Gestart werd met slechts drie klassen. Vanaf het begin was uitbreiding voorzien. Het eerste hoofd was broeder Fidelis (C. van Hulten). Op 6 september 1928 is de school plechtig ingezegend in aanwezigheid van burgemeester Jhr. W. van de Poll, inspecteur van het Lager Onderwijs Ir. E. Baron van Voorst tot Voorst en broeder Chrysostomus, provinciaal van de Broeders van Dongen. De school startte met 122 leerlingen.

Groei

De broeders hadden zich ten doel gesteld de jeugd een christelijke opvoeding te geven. Orde en tucht werden volgens de broeders nadrukkelijk gemist. Het aantal leerlingen groeide in de beginjaren gestaag. Na tien jaar was het aantal van 122 gegroeid naar 381. De school leverde volgens broeder Fidelis, juist door de aanwezigheid van orde en tucht, goed onderwijs. Al snel was de school te klein. In 1932 werd de school aan de noordzijde met twee lokalen uitgebreid. Ook kwam er een overblijflokaal, dat in 1938 werd ingericht als klaslokaal. In 1936 werden twee lokalen aan de zuidzijde gebouwd en ook werd de speelplaats uitgebreid met een overdekt gedeelte.

De school werd achtereenvolgens geleid door: Broeder Fidelis (C. van Hulten) 01-09-1928 tot 21-03-1941, br. Bonifatio (C. van Vught) 21-03-1941 tot 01-09-1946, br. Laetantius (H. van Wijk) 01-09-1946 tot 01-09-1952; br. Frumentius (F. Roestenburg) 01-09-1952 tot 01-09-1958; br. Laeatntius H. van Wijk) 01-09-1958 tot 01-09-1964; br. Eymard (J. de Galan), 01-09-1964 tot 01-08-1966 en de heer G. van Deyck van 01-08-1966 tot 1988..

De school kende een zgn. "examenklas" om de leerlingen beter voor te bereiden op het voortgezet onderwijs. Deze leerlingen kregen huiswerk en kregen (als zij dat wilden) les in de Franse taal en in telefoneren. In 1939 verdween de lei uit de school en kwamen schriften in gebruik.

In de oorlogsjaren verliep het onderwijs niet vlekkeloos. Vele leerlingen liepen achterstand op. Het schoolgebouw had veel geleden, maar in september 1944, na de bevrijding, werd weer gestart. Broeder Laetantius kreeg de leiding en de school groeide tot boven 400 leerlingen. In de jaren 1950/1960 veranderde de gehele bezetting van de broeders. Tot 1964 vonden de door de broeders georganiseerde Aloysiusfeesten plaats. Tal van attracties waren hier te vinden. Prominent aanwezig waren de winkel van klas één (br. Damasus) en de ijscoman. De school was goed vertegenwoordigd op sport- en spelactiviteiten. Er werd dankbaar gebruik gemaakt van de aanwezigheid van de diverse afdelingen van de Jeugdcentrale Vught. Jarenlang maakten de leerlingen van de school uitstapjes naar de Drunense duinen.

In 1966 kondigde broeder Eymard het vertrek van de broeders aan. Leken namen de onderwijstaken volledig over. Hoofd werd de heer G. van Deyck. Hij leidde de school tot deze in 1988 samen werd gevoegd met de Theresiaschool (meisjes) en onder de naam basisschool De Schalm verder ging op de locatie van de oude meisjesschool. In de Aloysiusschool kwam de openbare basisschool De Piramide.

Het schoolbestuur was van 1928 tot 1969 tevens kerkbestuur. Vanaf 1969 is het schoolbestuur een stichting, nl "Stichting RK Schoolbelangen in de Parochie van het H. Hart te Vught". Deze stichting is opgegaan in de Stichting Katholiek Basisonderwijs Vught en sinds 1 januari 2002 is de naam veranderd in Stichting Leyestroom.

(Theo Rath)

Bron:

"Uit de school geklapt" 50 jaar Aloysiusschool Vught 1928-1978 Samengesteld door H. v.d. Berk en T. Wagenaars.

AVONDTEKENSCHOOL

Onderstaande tekst is afkomstig uit gedenkboek: 100 jaar St. Petruskerk Vught Auteur: Jo Wouters jaar 1984 Uitgave: Stichting 100 jaar St. Petruskerk Vught

“De Patronaats-Teekenschool, later herdoopt in R.-K. Avondnijverheidsschool, was in haar ruim 40-jarig bestaan als onderwijsinstituut van geweldige betekenis voor Vught. Begrijpelijk trouwens in een plaats, dat jaren de naam van bouwvakkersdorp droeg en waar 85 procent van de beroepsbevolking in de bouw werkzaam was.

Vele bouwvakarbeiders hebben op de Teekenschool hun vakmanschap met theoretische kennis uitgebreid. Onderde oudere Vughtenaren uit de bouw zullen er maar weinig zijn, die niet op de Teekenschool van meester Van Groenendael, meester Grips of meester Heesbeen hebben gezeten. Het grote nut van deze school onderkende ook de Vughtse gemeenteraad door in de vergadering van 17 november 1905 een subsidie van 400 gulden voor dit instituut beschikbaar te stellen. De vroege vaders verbonden aan deze toekenning evenwel de voorwaarde, dat in het cursusjaar 1906/07 ook jongens ouder dan 16 jaar in de gelegenheid moesten worden gesteld het vakonderwijs aan de Teekenschool te volgen.

De Teekenschool was er gekomen om de jongens in hun leven vooruit te helpen. In de statuten staat daarover Het doel van de opleiding is: jongelieden, die met vrucht de lagere school hebben doorlopen, die theoretische bekwaamheden bij te brengen, die nodig kunnen worden geacht bij de uitvoering van de praktische uitvoering van hun vak of ambacht.

De Teekenschool is met haar activiteiten gestart op 10 oktober 1905. Aan die eerste wintercursus namen veertig cursisten deel. Leerkrachten waren de heren Van Groenendael (eerste directeur) en Kramer. Het volgen van die wintercursus hield in, dat de jongens vier avonden in de week van 7 tot 9 uur naar school moesten. En dat op maandag, woensdag, vrijdag en..... zaterdag. De wintercursus duurde tot 1 april. Direct daarop aansluitend was de zomercursus. Tot 1 oktober. Voor die eerste zomercursus was de belangstelling minder. Er waren 25 leerlingen. Ze moesten drie keer in de week naar school. Op maandagavond van half acht tot half tien voor handtekenen, zaterdagavond van zeven tot negen kregen ze vormleer en op zondagmorgen tussen half elf en één uur was er onderricht in lijn- en vaktekenen. In de veertig jaar van haar bestaan heeft de Teekenschool een prachtige tijd doorgemaakt. Maar niet alleen het aantal leerlingen groeide gestaag, ook het lerarenkorps. En wat voor leerkrachten. Zo wordt nog steeds met gezag gesproken over de "groep Gerard Koesen". De heer Gerard Koesen was in die tijd directeur. Zelf gaf hij les in de architectenklas. De andere leerkrachten waren: Frits Grips (tekenen, schilderen, kunstzinnige vormgeving), Harrie Koesen (kunstgeschiedenis), Gerard van Drunen (materiaalleer) en Charles Grips (boetseerklas, speciaal voor stucadoors). Die boetseerklas was de voorloopster van de later vermaarde stucadoorsklas. Erwas zelfs een tijd, dat er maar twee van dergelijke opleidingen in Nederland waren. Een in Amsterdam, de andere in Vught. Het was daarom allerminst verwonderlijk, dat de "Patronaats-Teekenschool" van weleer leerlingen trok tot uit de verre omgeving. Die belangstelling gold trouwens niet alleen voor de stucadoors-opleiding.

Om de vele leerlingen verantwoord les te kunnen geven, telde de school in 1953 naast directeur W. Heesbeen niet minder dan elf andere leerkrachten. Het onderwijspakket zag er als volgt uit: Schilderen, stucadoors en smeden-bankwerken. Timmeren was in twee groepen verdeeld. Bij de ene groep zaten de meubelmakers en stoffeerders, bij de andere de metselaars en de lood- en zinkbewerkeren. Ofschoon velen het er ontzettend moeilijk mee hadden, heeft de Patronaats-Teekenschool/ R.-K. Avondnijverheidsschool met ingang van 1 oktober 1917 haar activiteiten gestaakt. En dat als uitvloeisel van de coördinatie van het aanvullend vakonderwijs in avondschoolverband.”

BASISSCHOLEN. (voorheen lagere scholen)

Sinds aug.1985 zijn kleuterscholen en lagere scholen geïntegreerd in basisscholen. In Vught en omgeving kon je de volgende scholen vinden in de periode rond 1985:

School	Adres	Hoofd/Directeur
Achthoeven	Perweide 1 5070 AE Udenhout	Th. van Rijzewijk
Chr. Ambonnezenschool	Spechtrand 4 5260 AB Vught	J. v. Sintmaartensdijk
De Baarzen -	Roupe van der Voortlaan 1 5260 CA Vught	M. Kemmeren
De Leydraad	Voorstraat 17 5266 AV Cromvoirt	Th. Vorstenbosch
De Leyhoeve	Leypad 1/3 5076 BE Haaren	Fr. van Empel
De Lichtstraat -	OBS Postbus 2132 5260 CC Vught	Mevr. M. Molleé
De Piramide	Van Voorst tot Voorststraat 6 5262 AN Vught	H. Leenders
De Reit	Haarensteynstraat 15 5076 ZG Haaren	J. Beerens
De Schalm	Theresialaan 34 5262 BN Vught	J. van Lammeren
De Springplank -	St. Elisabethstraat 19 5261 VK Vught.	A. van de Wijnkel;
Dr. Landmanschool	Kastanjelaan 15 5268 ZG Helvoirt	J. Kersemaekers
Guido de Brésschool -	5260 CB Vught	J. de Beer
Hertog van Brabantschool -	Brabantlaan 75 5260 CB Vught	H. Vastenburg
Het Molenven	Victorialaan 15 5260 AD Vught	Th. Gunneweg
St. Lidwina	Lidwinastraat 53 5262 EN Vught	J.v.d .Wittenboer
St. Janschool	Repelweg	A.v. Grinsven
Willibrordusschool	Moleneindplein 9 5262 CW Vught	Br. Th. Rath

Per 1 aug. 1995 fuseerden de Chr. Ambonnezenschool met de Guido de Brésschool. Nieuwe naam: De Globe.

Directie: J. de Beer / J.van St.Maartensdijk

BASISONDERWIJS (BO)

Dit is een geïntegreerde onderwijsvorm voor 4- tot 12-jarigen die in Nederland wordt ingevoerd in 1985 . Het doel ervan is o.a. een voorbereiding voor het volgen van voortgezet onderwijs.

De leerling kan in beginsel in acht aaneensluitende jaren het b.o. doorlopen.

Het vroegere kleuteronderwijs en lager onderwijs verdwijnen bij het van kracht worden van de Wet op het Basisonderwijs op augustus 1985. Vanaf dat moment is er sprake van basisscholen in Nederland.

BELEIDSCOMMISSIE Taak? Samenstelling? Wanneer actief?

BEROEPSONDERWIJS IN VUGHT

In onderstaand overzicht – van de hand van Ad van Rijzewijk - is in het kort de geschiedenis van het lager beroepsonderwijs in Vught te vinden:

1966

Het bestuur van de Stichting Katholieke School voor Techniek en Ambacht (gevestigd Leeuwensteinlaan 5 = gemeentehuis) benoemt per 1 april de heer J.F.Peulen tot directeur van de

R.K. Technische School.

Per 1 en 16 augustus worden de eerste medewerkers w.o. A.H. van Rijsewijk, benoemd.

Bestuurssamenstelling: Vrz. dhr van Heyst - Vice-vrz. dhr. Jo Spoor - Secr. A.A.G. van Bokhoven.

Penningmeester; Frans van Run (?)

Onderwijslocaties:

Lokalen van de huidige basisschool De Springplank (voorheen Petruschool)

Segobahuis (Handenarbeid)

Lokalen a/d Elisabethstraat - hoek Vliertstraat (Oude Teekenvakschool, later ook bibliotheek).

Nieuwbouw a/d/ Brabantlaan is inmiddels van start gegaan. Architecten: Van Rhijn en Van Dillen.

Afdelingen: Bouwtechniek – Metaaltechniek - Elektrotechniek

1968

Bestuurswisseling :Vrz. Dhr F.G.Goes - Secr. F.J. van Run en na zijn overlijden (ca. 1980) Ing.

R.F.J.M.Hoendervangers. Benoemd als adjunct-directeur K.W.J.M. van de Kamp, sinds 1967 als docent bouwkunde verbonden aan de school.

1972 (?)

Voorzitter Ir. E.A.Cosijn

1-10-1984

Vertrek van J.F.Peulen als directeur. Hij wordt opgevolgd door K.W.J.M. van de Kamp die zijn functie als adjunct-directeur overdraagt aan A.H. van Rijsewijk.

12-12-1984

Personele unie van besturen van (l)LHNO en LTS

1985/6

Besturenfusie Leeuwenburg en LTS

Vrz. Hr. Ir.E.A.Cosijn - Secr. Mw. A.M.Th. Haffmans-Roes

1 januari 1987

Fusie van Stg. Huishoud- en Industrieschool en de Stg. Katholieke School voor Techniek en Ambacht die opgaan in de "Stichting ter bevordering van het Katholiek Voortgezet Onderwijs te Vught e.o."

Schoolnaam: Molenrijn, scholengemeenschap voor Beroepsonderwijs.

Directie: J.H.F. van Os, algemeen directeur tot 2000 - K.W.J.M. van de Kamp, adjunct-directeur met de titel van directeur tot 19.. - Mw. D van Oers, adjunct-directeur tot - A.H. van Rijsewijk, adjunct-directeur tot november 2001.

Toegevoegde afdelingen: Verkoop tot... Mode-Kleding (Textielcommercieel) tot

Verzorging

Augustus 1993

De aan Molenrijn verbonden primaire en secundaire opleiding stukadoren worden overgedragen aan de Stg. Regionaal Instituut voor Beroepsonderwijs te 's-Bosch, het latere MBO-college dan wel Koning Willem-I college. E.e.a. als verplicht gevolg van de nieuwe wet op het Cursorisch Beroepsonderwijs. De uitvoeringslocatie blijft Brabantlaan 1 (tot aug. 2003)

1 augustus 1997

Het bestuur wordt overgedragen aan de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs te Tilburg.

Voorzitter: drs. R.H.A.M. Kraakman

1 augustus 1999

Naamswijziging van Molenrijn in Elzenburg, studiehuis voor VMBO.)Motieven: omzetting van VBO naar VMBO, de te verwachten fusie met Maurick college, imagoverbetering)

2001

Benoeming van C.W.J.Breugelmans tot directeur

1 augustus 2003

Fusie van Elzenburg met Maurickcollege. Het VMBO gaat de technische afdelingen bwt. en metalectro afbouwen (2005) en Zorg en Welzijn wordt sterk geïnnoveerd door invoering van het Zorgplein Plv.

rector: Cl. Klijberg

(tekst: Ad van Rijsewijk)

vak- en huishoudschool voor meisjes (zie ook leeuwenburg)

1917

Gevestigd in Kloosterstraat 7 in de toenmalige R.K. Theresiaschool.

Aanvang van de eerste lessen of wel de feitelijke opening van de school: 17 juni 1917.

Directrices:

..... – 1938 E.Braun

1938 – 1941 G.M.Th. Kruijsen

1941 – 1945 C.M.J.van Boextel

1945 - A.M.Gerards.

16-03-1951

Raadsbesluit tot het bouwen van een nieuwe R.K. Huishoud- en Industrieschool door de zusters Franciscanessen op het terrein achter de O.L.Vrouwekapel.

Onderwijs aldaar vanaf 7 januari 1954 en officieel geopend d.d. 16 juni 1954

Voorzitter: L.A.Sanders (1888-1955, vanaf '33 pastoor van de Petruskerk in Vught)

Secr. A. Verhoeven. Directie: Zuster Antoine.

17-11-1961

Goedkeuring van het ontwerp voor de uitbreiding van de school zoals al in het oorspronkelijke plan van architect Edm. Nijsten was geprojecteerd. Voorzitter:Mr. H.B.S. Holla.

BOVO BASISONDERWIJS - VOORTGEZET ONDERWIJS.

In Vught e.o. werd deze naam vanaf ca 1981 gebruikt voor een intensief samenwerkingsverband tussen scholen voor b.o. en v.o.

BOVOPROJECT (Periode, doel, organisatie, werkwijze, resultaten,.) –

Achtergrond

In Vught e.o. werd deze naam vanaf 1980 gebruikt voor een intensief samenwerkingsverband tussen

scholen voor b.o. en v.o. Officieel heette het : het Aansluitingsproject BO- VO.

(basisonderwijs – voortgezet onderwijs).. Schooldirecteur Jan van Lieshout uit Haaren was de initiator voor het project. Samen met andere leden van een zogenaamde stuurgroep diende hij in Den Haag een aanvraag in om met zo'n project te starten. Vanuit het Ministerie konden de deelnemende scholen rekenen op financiële ondersteuning, nadat ze aan alle gestelde voorwaarden hadden voldaan.

Organisatie

Wat omvang betreft het volgende De Vughtse scholen voor VO doen alle vijf mee - dat was ook een van de voorwaarden van het ministerie - en van de lagere scholen kiest het ministerie er 10 die ook (mogen) meedoen. Om de nietgekozen scholen te laten delen in de bereikte resultaten wordt een flink bedrag uitgetrokken. Deze scholen heetten volg – of resonansscholen.

Het project heeft heel wat op gang gebracht. Vanuit alle deelnemende scholen werden werkgroepen samengesteld voor diverse vakken. Zo waren er groepen voor rekenen, taal, aardrijkskunde, geschiedenis, Engels, biologie. Die groepen hadden als opdracht de aansluitingsproblemen tussen lager en voortgezet onderwijs op te sporen en er vervolgens gezamenlijk een oplossing voor te bedenken. Voor de meeste vakken leverde dat zogenaamde deelprojecten op die vervolgens in de scholen deel gingen uitmaken van het leerprogramma. Het effect was een verbetering in de continuïteit van het onderwijs.

Ook op beleidsniveau had het project grote effecten. De directies hadden veel meer overleg met elkaar als in de pre-projectperiode. De latere fusies in het Vughtse VO hebben in deze periode zeker hun voedingsbodem gevonden.

Enkele opvallende feiten:

* Brief aan de rayonraad van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen d.d. 15 januari 1980, ondertekend door W. van Oosterom. Goedkeuring deelname aansluitingsproject. In de brief worden de afspraken bevestigd die op 9 januari 1980 gemaakt zijn in een gesprek in Den Haag. Er wordt 2,2 ton uitgetrokken voor directe subsidiëring van het project. Wat omvang betreft: Er doen ca 5 scholen voor v.o.. en ca 10 scholen voor b.o. mee. Om andere scholen te laten delen in de bereikte resultaten wordt een bedrag van / 50.000,- uitgetrokken.

* Schrijven van het M.v.O en W. getekend door W. van Oosterom d.d. 21 mei 1980 aan de Rayonraad p/a/ Jan van Lieshout, Haaren. (3 vellen) Onderwerp: Aansluitingsproject BO-VO. In het schrijven wordt het plan uit Vught goedgekeurd (er moeten nog wel wat meer details worden opgenomen in het plan vooral betreffende de volgscholen), de faciliteiten worden bekendgemaakt (voor het B.O. 18,6 schooltijden en voor het V.O. 41,3 taakeenheden), afspraken over de procedure bij het verdelen van de faciliteiten en verdere gang van zaken .

BROEDERS VAN DONGEN

Bron: Geschiedenis Canisiushuis en Aloysiusschool tot 1939 (gestencild 'boekwerk' van 59 blz.) Bevindt zich in archief:

Aloysiusschool-Canisiushuis. Dit werk is eigendom broedershuis Vught, en zal later wel naar het archief in Dongen gaan, zo het daar al niet aanwezig is. Het verhaalt van de eerste ruim tien jaren dat de Broeders van Dongen in het onderwijs in Vught werkzaam zijn geweest. (Voordien waren er al broeders jarenlang op Huize Voorburg in Vught werkzaam in de verpleging. Theo Rath)

De voorgeschiedenis

Alleen zakelijke gegevens overgenomen:

In mei 1923 Pastoor G.J. van den Hout tot herder van de parochie benoemd. Voordien rector op Huize Voorburg. Op 27 oktober 1924 consecratie van de kerk van Het Eucharistisch Hart van Jezus door

Mgr.A.F. Diepen. Mei 1926 begin van 'bewaarschool', voorlopig in leegstaand lokaal van pensionaat "Regina Coeli" en (begin van de bouw) van de Theresiaschool, wat erg moeizaam verliep. Temidden van korenvelden (net als later de Lidwina- en Willibrordusschool in de Paulus en Antoniusparochie), met als achtergrond het pensionaat verrees een landelijk schooltje van vijf lokalen. De zusters Chanoinessen du St.Augustin kregen de leiding op bewaar- en lagere school.

Voor de leiding van de toekomstige jongensschool zocht Past.v.d.Hout, gezien zijn ervaringen met de broeders op Voorburg, contact met deze congregatie. (Broeders van O.L.Vrouw van Lourdes oftewel broeders van Dongen. Gesticht door de Vlaamse priester S.M.Glorieux.)

Vanaf 11 april 1927 ontstonden er briefwisselingen en gesprekken zowel met de broeders als met het bisdom, dat goedkeuring moest verlenen voor stichting van een broedershuis.

Er zal gestart worden met drie klassen voor de ongeveer 100 te verwachten leerlingen voor de eerste drie leerjaren.

De gemeenteraad verleende toestemming (raadszitting 18 oktober 1927) en architect Orië kon met de tekeningen beginnen. Volledigheidshalve: zoals gebruikelijk was het Kerkbestuur tevens Schoolbestuur. Namens deze werden de contracten ondertekend door Past.v.d.Hout en de Heer Fr. Van den Eerenbeemt ('koopman' te Vught) en namens de congregatie door P.C. van Iperen, (Br.Chrysostomus), provinciale overste.

De school zal gaan heten "Aloysiuschool" en zal uitsluitend door broeders bemand worden, tenzij de bisschop van Den Bosch dispensatie verleent om niet-leden van de congregatie daar te benoemen. (Contracten en artikelen alle aanwezig, hoewel niet de originele bescheiden.)

Op 18 februari 1928 vindt aanbesteding plaats (bestek van ir. S.L.A.Orië) van de vijfklassige jongensschool en de gebr. Van den Heuvel waren met f.31.900 de laagste inschrijvers. Op de westzijde van Lunette 5, eind 1800 goeddeels gedempt, iets wijkend van de geprojecteerde zandweg (de latere Aloysiuslaan) zal de school gebouwd worden. (De kerk was gebouwd op het door Lunette 5 omringde terrein, nu nog intact als 'kerkhofgracht'.)

Bouw, inrichting en opening der school.

Met een frontlengte van 27m en een hoogte tot de nok van 11.62m. kwamen vijf lokalen beschikbaar, een ruime hoofdenkamer en een royaal trappenhuis, terwijl een ruime kelder van het begin af aan bedoeld was om later centrale verwarming mogelijk te maken. Boven drie lokalen, beneden twee, links van dit geheel was ruimte voor een gymnastieklokaal en rechts de mogelijkheid om vier lokalen erbij te bouwen. Sanitair onder de overdekte speelplaats voldeed aan de eisen van die tijd.....

Br.Fidelis van Hulten werd hoofd, de broeders Amantius(Simons) en Faustus(Looymans) de eerste klasse-onderwijzers.

Op maandag 3 september openden de schooldeuren zich; de plechtige inzegening vond plaats op donderdag 6 september. Mgr. Van Oss, pastoor-deken van de Petrusparochie had "welwillend op zich genomen die inzegening te verrichten." In 'Het Huisgezin' stond een uitgebreid verslag, waaruit het volgende:

"Om half tien werd een plechtig gezongen H.Mis ter ere van de Heilige Geest opgedragen door den Herder der Parochie, den Z.E.Heer G.J.van den Hout, bijgewoond door de Ouders en Kinderen der Parochie."

Aanwezigen: Burgemeester Jhr.W. van de Poll, de inspecteur van het L.O. Ir.E.L.A. Baron van Voorst tot Voorst en den Z.E. Br.Chrysostomus, Provinciale Overste der Broeders. Het koor zong de 2-stemmige Mis van Haller.

Rector Goorts, Bisschoppelijk inspecteur van het Katholiek Bijzonder Onderwijs, "besteeg na het Evangelie de preekstoel". Deze benadrukte dat de school niet alleen een onderneming van de onderwijzers en het schoolbestuur is, maar dat de ouders met hen moeten samenwerken. Zij zijn de eerst aangewezenen voor de opvoeding, de priesters voor de godsdienstige vorming, dan komen de

onderwijzers "om de kinderen te geven het onderwijs zo nodig in onze dagen om de strijd des levens te kunnen volhouden", waarna nog meer wijze raadgevingen aan het adres van de ouders volgden. Daarna volgden raadgevingen voor de kinderen "opdat zij later zullen worden oprechte katholieken en degelijke mensen in de maatschappij".

Na de Mis volgde de inzegening: "voorop het kruis, geflankeerd door misdienaars met twee flambouwen" trok men in optocht naar de nieuwe school, waar de "Hoogerwaarde Heer Deken, geassisteerd door den Z.E. Heer G.J. van den Hout en Kapelaan Vermeren de inzegening verrichtten" Aanwezig waren: het Parochiële zangkoor, leden van het kerkbestuur de heren C.v.Uden, A. Tilman, F. v.d.Eerenbeemt en L.van der Wacht. Burgemeester v.d.Poll, Ir.v.Voorst t.Voorst, Ir.Orie e.a. In het benedenlokaal links van de ingang zongen de kinderen 'Kom, O H.Geest' terwijl de buitenzijde door Mgr.van Oss gezegend werd. Daarna volgde de inzegening der kruisen en beelden en de verschillende lokalen. De kinderen zongen intussen een lied ter ere van de heilige Aloysius, patroon van de school.

Mgr. Van Oss hield nog een toespraak, "en wenste Past.v.d.Hout toe lang getuige te mogen zijn van de bloei zijner katholieke scholen". (Dat is gelukt: de pastoor heeft zijn zilveren feest in de parochie mogen vieren. (Toevoeging: Th.R.)

Past.v.d.Hout hield een toespraak met veel dankbetuigingen aan instanties en personen, vroeg hartelijke samenwerking aan de ouders en liet de kinderen plechtig beloven ijverige leerlingen te zijn. De Burgemeester memoreerde in een woordje dat nog geen vijf jaar geleden de eerste steen van de kerk gelegd moest worden, en er nu al een bewaarschool en twee lagere scholen staan, waarmee hij Pastoor v.d. Hout bewonderend feliciteerde.

De inspecteur Baron van Voorst tot Voorst onderstreepte de wijze raadgevingen van eerdere sprekers, gaf de jeugd de raad: "Vreest God en eert den Koning" en gaf hen die middag vrijaf.

Nadien spraken nog kort de Provinciale Overste, gevolgd door de Heer van Mens als ondervoorzitter "van den Bond voor Grote Gezinnen", waarna de school bezichtigd kon worden.

Na afloop konden de autoriteiten op de pastorie genieten van de gastvrijheid van de pastoor en kon ongedwongen kennis gemaakt worden met iedereen.

Br.Fidelis – met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de schrijver van het verhaal – gaf daarna in de laatste alinea aan: "Onze verantwoordelijkheid stond ons door even zovele toespraken duidelijk omljnd voor ogen."

Onder welke omstandigheden wij met het onderwijs begonnen .

De eerste broeders woonden ver van de school, n.l. in het broedershuis van Huize Voorburg. Dit belette bepaalde contacten, die weldra duidelijk werden. Vnl. de contacten in de parochie.

De Vughtse bevolking waar we werkten bestond voor het grootste deel uit bouwvakkers, en – zoals bekend – werkten zij tot ver buiten Vught en zelfs over de landsgrenzen. Dit had vooral nadelige gevolgen voor het gezinsleven door uithuisigheid. De huiselijke zorgen drukten hierdoor hoofdzakelijk op de moeders, waardoor een apart soort straatjeugd ontstond. Buurten als Piekenhoek en Schoonveld stonden zelfs buiten Vught als berucht bekend. De meeste ouders hadden bovendien meestal openbaar onderwijs gevolgd (pas in 1914 waren katholieke scholen gesticht in de Petrusparochie). Al met al: men verlangt naar eigen behuizing. Eerst volgt echter een beschrijving van de eerste moeilijke maanden op Huize Voorburg.

Ons verblijf op Voorburg.

Volgens kerkelijke voorschriften moest in die dagen een klooster tenminste bestaan uit zes personen. We waren met drie broeders die onderdak moesten hebben. "Br.Provinciaal slaagde hierin door onderhandelingen met het bestuur der Godshuizen, welks President den Heer Romme hiervoor hartelijk dank verdient."

Kostgeld per week bedroeg f 12,- per persoon. En vanaf 20 augustus woonden we daar. Door Br.Overste Linus hartelijk ontvangen, maar het huis was zo groot... Ergens op een zolder was een kamertje voor ons ingericht: bed, tafel en stoel. Daar kon je je huiswerk doen, af en toe opgeschrikt door geschreeuw van patiënten. Verder erg eenzaam.

Br.Linus begreep dit en liet boven het koor van de broederskapel een logeerkamer inrichten, zodat we samen en geriefelijker ons thuiswerk konden klaarmaken en tot rust konden komen.

De eerste weken verliepen moeizaam: orde en respect kende de jeugd bijna niet, in de derde klas met 54 kinderen zaten er een dozijn die in hogere klassen thuishoorden, we moesten op en neer lopend naar school, de middagboterham werd met veel ham en eieren klaargemaakt in het kamertje op school, ramen en deuren moesten dan open. Menigmaal verraste de dienstbode van de pastoor ons met iets lekkers, moederlijk bezorgd voor ons, maar de pastoor mocht dit niet weten. Gelukkig kregen we 'van Dongen' na enige weken drie fietsen, wat voor ons veel gemak betekende. Naar Voorburg lopen kostte toch zeker een half uur!

Toch was het voor ons een leerzame tijd: het werk van onze medebroeders in de verpleging konden we van zeer nabij meemaken. Maar ondanks de grote gastvrijheid was het leven toch verre van ideaal. Op 9 april 1930 hebben we voor het laatst ontbeten op Huize Voorburg en na dit ontbijt werd Br.Overste Linus en het convent door ons hartelijk bedankt voor hun gastvrijheid.

Dan volgen twee situatieschetsen: de eerste van de omgeving, schaal 1 op 100, dan een tekening van de ligging van lunette 5, zelfde schaal.

Inzegening van het broederhuis St. Petrus Canisius. (Broedershuis of Canisiushuis)

Aanvankelijke bedoeling: het kerkbestuur bouwt. Maar zat niet ruim bij kas. De broeders zelf kaartten in Dongen de bouw aan, gezien bovenvermelde problemen. Niet zoals oorspronkelijk het plan was in de van de Pollstraat, maar het werd Aloysiuslaan tegenover de school. (Ook op Lunette 5, zie sit.schets.) Na wat kavelproblemen werd daar 25 m. breed en 60 m. diep een terrein goed bevonden, grenzend aan de tuin van H.van Gemert.

Funderingsproblemen vanwege de vroegere Lunette loste Ir.Orie op, die ook het huis voor de broeders in Valkenswaard getekend had. Het was oktober 1930.(Dat staat er, maar dit zal wel gezien het voorgaande en het volgende 1929 moeten zijn.Th.R.) Intussen was er de vierde broeder bijgekomen, volgend jaar weer een en een kok zou volgen, zo waren we aan het vereiste aantal van zes broeders om een convent te vormen.

Aanbesteding volgde in nov.1930. (1929) Tevoren hadden de gebrs.v.d.Heuvel (zie bouw school) voor f 1400 het funderingswerk gedaan. (Uit gesprekken, vele jaren later, met de jeugd van toen, bleek dat ze zo fijn konden spelen in die grote putringen die als fundament dienden. Waarschijnlijk is de momentele behuizing voor slechtzienden, de R.Coppesstichting, op deze fundamenten neergezet. Toev.Th.R.) De laagste inschrijvers voor het huis waren de gebrs. Vianen uit Ammerzoden voor de prijs van f 16.992

Op 1 dec. 1929 werd begonnen met de bouw. Door de zachte winter werd 9 april als datum voor ingebruikneming aangewezen. Daags tevoren was Mgr.Diepen na de Vormseltoediening nog even binnengewipt, maar kwam niet verder dan de voordeur. "Moeten jullie morgen hier gaan wonen?" Er werd getimmerd, gordijnen opgehangen, de schilder was bezig en meubels waren er nog niet. 'Het Huisgezin' van 9 april: Vermeldt de stichting van de drie scholen en dan "Toen hedenochtend om acht uur de vier broeders-onderwijzers voor de laatste maal hun reis van Voorburg naar de school maakten, om hun intrek te nemen in hun eigen nieuwgebouwd klooster, wachtte hun voor het klooster een grote verrassing." Vermeldt werd dat de gehele buurt er was, compleet met ereboog met "Dit is de dag, dien de Heer gemaakt heeft. Laat ons jubelen en ons verblijden". De pastoor was er, kapelaan Daniels, de heren Orie en Ebeling, C. van Uden (weth.). Dhr. Van Gemert sprak namens de buurt een

welkomstwoord, de dochtertjes van de families van Doremalen en van Esch hielden een toespraakje en boden een bloemenmand aan, gevolgd door commissieleden met bloemen.

Br.Fidelis dankte allen - namens de broeders - voor de sympathie en het enthousiasme.

'Het Huisgezin' meldt verder dat er vanwege de vastentijd geen feestelijkheden zijn, en dat de kapel zal ingezegend worden op dinsdag na Pasen. Vervolgens de al bekende gegevens van de bouw van het klooster gevolgd door de indeling: "een eenvoudige hal als ingang, een tweetal spreekkamers, refter en recreatie, een keuken en een zitkamer voor Br.Overste. Boven aan de straatzijde een kapel. Verder een tiental slaapkamertjes voor de broeders, alles eenvoudig maar praktisch gebouwd."

Die middag arriveerde br. Idisbaldus, "de grote hulp voor de huishouding, een lotje uit de loterij."

Dan volgt de briefwisseling met het Bisdom in verband met de inzegening van de kapel, door Pastoor v.d.Hout te verrichten op 22 april 1930.

Een vrolijk intermezzo wordt ook nog vermeld: meubilair kwam aan, verpakt in stro, en Past. v.d. Hout hielp dapper mee met uitpakken. Het stro was op een hoop gegooid, en tegen de avond stak ook de Pastoor als eerste het vuur erin. De hele buurt liep uit in de veronderstelling dat het Broederhuis in brand stond.

22 april 1930 'Het Huisgezin' meldt de plechtige inzegening van het Canisiushuis door pastoor v.d. Hout. Boven de voordeur hing "Heden is aan dit huis Heil wedervaren".

De volgende gasten worden vermeld: Burgemeester v.d. Poll, wethouders P.Lathouwers en C. van Uden, kerkmeester L.v.d.Wacht, de architect de Heer Orie, aannemer van Vianen, en ook Oversten van verschillende huizen: Br.Anacletus namens Hoofdbestuur Oostacker, Br.Chrysostomus Provinciale Overste, Br.Malchus van Overdonk, Br.Anatolius van Glorieux, Br.Heribertus van Gerardus Majella, allen te Dongen, Br.Albinus van Reinier van Arkel, Br. Simon van het St.Jozefhuis beiden Den Bosch, Br.Linus van Huize Voorburg en broeders uit Moergestel en Valkenswaard.

Past.v.d.Hout werd geassisteerd door Pater Severis O.M.C., tijdelijk kapelaan in de parochie. Eerst werden de kruisen gezegend, en daarna het gebouw, binnen en buiten. Onder het zingen van de litanie van Allerheiligen werd de kapel ingezegend, waarna de pastoor de eerste H.Mis opdroeg, bijgewoond door alle genodigden. Daarna werd in de met bloemen versierde recreatiezaal rond de beeltenis van de Stichter S.M.Glorieux een bijeenkomst gehouden.

Sprekers waren daar Past.v.d.Hout, die feliciteerde, dankte en de hoop uitsprak dat ook dit huis een zegen voor de Congregatie en voor de parochie zal zijn.

De Burgemeester betuigde erkentelijkheid en sprak gelukwensen uit met het nieuwe huis. Hij sprak over de toewijding en de vruchten van de arbeid, die hij nu reeds meende te zien.

Antwoord van Br.Chrysostomus: Dankte voor de vriendelijke woorden en benoemde daarna in het volste vertrouwen op hem tot eerste Overste van het Canisiushuis Br.Fidelis (C.v.Hulten) die tevens hoofd der school bleef.

Br. Overste Fidelis heette iedereen welkom in het nieuwe huis, dankte voor het in hem en de broeders gestelde vertrouwen, met name aan Past.v.d.Hout, de burgemeester en de inspectie, waarna de heer C.v.Uden nu als parochiaan zijn waardering uitsprak, waarna een druk bezochte receptie volgde.

In het volgende hoofdstuk volgt een beschouwing over Jeugdwerk, Toneelclub, Patronaat, orde en tucht met weinig feitelijkheden. Te noemen zijn slechts het begin van patronaatswerk in 1931 in een zaaltje van de bewaarschool, wat geen succes was. Later begon Br.Edwinus met de 'Jonge Wacht', wat vele jaren een succesformule bleek.

In 1934 bouwde Past.v.d.Hout het parochiehuis - het latere 'Schoonveld' - waarna de 'Hoger Streven' als toneelclub werd opgericht, (die tot eind jaren '50 heeft bestaan) die samen met andere activiteiten het parochiële leven ondersteunde.

Dan volgt een hoofdstuk over opvoeding, samenwerking met de ouders, de goede verstand- houding met de kerk, opzet oudercontacten, etc.

Daarna de groei van het aantal leerlingen - zelfs in grafieken uitgevoerd - in tien jaar tijd van 124 naar

ruim 380. Daarvoor werd de school in 1932 uitgebreid met twee klaslokalen, berging en overblijflokaal (filmlokaal, repetitieruimte voor koren in de avonduren, etc.) In 1936 was wederom uitbreiding noodzakelijk: twee lokalen erbij, verplaatsing van de privaten, en aanleg van centrale verwarming. De Firma's van Kaathoven en gebrs. Hazenberg voerden dit uit.

In 1938 wordt gesproken over nieuw te bouwen scholen vanwege de grote groei. Dit zal op Bergenshuizen plaatsvinden op een terrein ten noorden van de gashouder aan de Esscheweg. Een meisjesschool en een jongensschool moeten daar in 1939 beginnen. (Resp.Lidwina'school en Willibrordusschool) Tevens werd daar door de parochie grond voor de kerk gekocht, want de vooruitziende blik van Past.v.d.Hout voorzag toen al uitbreiding naar Vught-Zuid.

Dan volgen de namen van broeders die tussen 1928 en 1939 aan de school werkzaam waren. Roemruchte namen ontbreken niet, (wel de in die tijd algemeen voorkomende bijnamen): Fidelis, Faustus, Amantius, Gualbertus, Jesualdus, Lebuinus, Frumentius, Liberatus, Edwinus, Rudolf, Crescentius, Theodulfus, Clarentius, Hadrianus, Wulfram, Acharius, Bernardo, Melchior, Realino, Tharsisio, Genesisius, Damasus, Paulino, Tertullinus. (Van velen zou een boekwerk te schrijven zijn...)

Tevens is er bij vermeld welke jaren deze broeders werkzaam waren. Met dank aan de congregatie erbij want, omdat het werk zwaar was en de klassen teveel kinderen telden, sprong 'Dongen' bij door "zonder rijksalaris" broeders toe te voegen. Verder wordt enige kritiek geuit aan het adres van hetzelfde 'Dongen' vanwege het soms snelle overplaatsen van de broeders, want dat bevorderde geenszins de continuïteit.

In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op de mentaliteitsverbetering, de problemen bij het overnemen van kinderen bij verhuizing naar onze parochie, dikwijls gedurende het schooljaar, de wijziging in samenstelling van de bevolking er kwamen meer ambtenaren, middenstanders en militairen bij, en steeds meer leerlingen gingen naar vervolgonderwijs in plaats van werken na de 'leerplicht te hebben volbracht'. In 1938 begint zelfs een examenklas!

Melding wordt gemaakt verder van de redelijke gemeentelijke vergoeding, met trots wordt het bezit gemeld van een filmprojector, een episcoop en diascoop, en een 9mm filmcamera. De PTT stelt een toestel beschikbaar, waardoor telefoonlessen gegeven kunnen worden zelfs, en er wordt Franse Les gegeven.

Er is een 'knapenkor' opgericht, hoofdzakelijk voor kerkdiensten, maar ook voor profane feestelijkheden (verjaardagen Koninklijk Huis e.d.), men gaat op woensdagmiddagen met grote groepen kinderen naar de Drunense Duinen, schoolreisjes naar Rotterdam en Nijmegen, die echter te duur blijken om jaarlijks te doen plaatsvinden, en – buiten schooltijd – onderwijs aan werklozen en de R.K.Middenstands-handelsavond-school. Werkkampen als Gerra, De Baast en de Witte Bergen worden ook vanuit het Canisiushuis ondersteund in die jaren.

Gewag wordt gemaakt van het belangrijke ondersteunende werk van Br.Idisbaldus, die het hele huishouden verzorgde, samen met enkele andere broeders de moestuin bijhield, en ook de kippen en konijnen, en als een "zorgzame moeder" was voor allen.

In 1933 werd in de achtertuin een Lourdesgrot met vereende krachten gebouwd, en op 8 september door Past.v.d.Hout ingezegend. In de nis stond een beeld van atelier Kuipers uit Roermond en een beeld van Bernadette zal volgen. Sprake is verder nog van ruimtegebrek in het huis door toename van het aantal broeders, koop van een goede boekenkast en nieuwe vloerbedekking in 1938 en de koop van een brandvrije kluis, vanwege verscherpte kerkelijke voorschriften, om 'Ons Heer' te bewaren. Het eikenhouten tabernakel van voordien voldeed niet aan deze eisen.

Het "Besluit" daterend van Pasen 1939 schrijft over deze "poging om een juist beeld te schetsen" van wat later over de geschiedenis van huis en school misschien van waarde zal zijn, over de vreugde in het werk, de "Zegen van Boven" en de dank daarvoor.

Ondertekening ontbreekt, maar zoals al eerder vermeld: Br.Fidelis zal de schrijver wel zijn.

Bovenstaande bijdrage is ten behoeve van het Vughtse Onderwijs-abc van het BOVO-ARCHIEF

VUGHT samengesteld door Br.Theo Rath. Vught, juli 2004.

BOSSCHE SCHOOLVORDERINGENTOETSEN. (BST)

De lagere scholen die begeleid werden door het GOAC deden allemaal mee aan de BST. Deze afsluitende schoolvorderingstoetsen waren enigszins te vergelijken met de huidige Citotoetsen. Ze waren bedoeld om een zo objectief mogelijk beeld te krijgen van de schoolvorderingen van de schoolverlaters in klas 6 vooral met het oog op de keuze van het vervolgonderwijs.

Correctiemodellen werden in overleg samengesteld en door alle deelnemende scholen toegepast. Ze toetsten voornamelijk rekenen en taal.

De aangesloten scholen hebben de toetsen afgenomen in de jaren 1971-1980.

De geschiedenis van de BST:

Hieronder citeer ik uit de beschrijving van de inhoud van archiefdoos 28 van het bovoarchief:

"Het oudste stuk (....) is van 16 juni 1971. Het is geschreven door A. van Kints, directeur van de Vughtse Schooladviesdienst en voorzitter van de toetskommissie. In dit stuk van 2 pagina's worden de gemaakte afspraken opgesomd voor het vervaardigen van een rekentoets voor klas 5 die in november van dat jaar zal worden afgenomen."

"Een ander interessant werkstuk (.....) telt 10 bladzijden. Titel: De Bossche Schoolvorderingen Toets in het aansluitingsproces Basisonderwijs – Voortgezet Onderwijs. Helaas is er geen duidelijke aanduiding van of verwijzing naar een datum of naar een auteur. Toch is het van belang voor de geschiedenis van de BST. In de eerste alinea zegt de auteur namelijk dat het onderwijsveld van Den Bosch en Vught heeft gekozen voor een beperkte continuering van de BST en verder is schrijver van mening dat een herbezinning op de BST wenselijk is.

Bij de beschrijving van de huidige situatie wordt verteld dat de BST al enkele jaren in gebruik is in klas 5 en 6. Volgens de tekst van dit stuk werd in 1974-1975 de toets voor klas 5 omgewerkt tot een diagnostisch instrument. In 1975 – 1976 waren de onderwijsgeevenden vrij in de keuze van het tijdstip waarop ze de toetsen afnamen, terwijl dat tot het genoemde jaar in november en maart moest gebeuren. Op basis van deze aanduidingen kom ik tot de conclusie dat het stuk betrekking heeft op de situatie in 1976 en dat de herbezinning (en eventuele aanpassing) van toepassing is op de toetsen van 1976-1977.

Voor de aardigheid vermeld ik enkele aanbevelingen en conclusies uit dit belangwekkende stuk:

- a. Er moet een denkplatform komen.
- b. De produktiekommissie moet worden uitgebreid.
- c. Afname van de leerdoelgerichte toetsen zal plaatsvinden in klas 5 (november en januari) en in klas 6 (oktober en december).

De inhoud van (de volgende) map sluit aan bij die van Map 1. Uit de stukken in de map blijkt dat er inderdaad een denkplatform is opgericht. In oktober 1976 is het al actief. Voorzitter is de heer A. de Leeuw, hoofd van de H.Hartschool Den Bosch. Namens het GOAC heeft mevr. Beb Vos zitting in de groep. Verder zijn er vertegenwoordigers in te vinden van het basisonderwijs, het L.B.O., het MAVO en van HAVO-VWO. Uit Vught is er een vertegenwoordiger, namelijk Jan van den Wittenboer, hoofd van de Lidwinaschool.

In het bovoarchief zijn in de (voorlopige) doos 39 volledige toetsen voor leerjaar 6 aanwezig – dus zowel voor taal als rekenen. In november 1976 is die afgenomen. Verder zijn er toetsboekjes voor klas 5 voor taal en rekenen, compleet met handleiding en correctiemodel. Het betreft diagnostische toetsen.

Copyright 1975 GOAC 's-Hertogenbosch. (Gerard de Croon – juni 07)

CITO

Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling

Invoering van citotoetsen in Vughtse scholen: Wanneer? Na 1981, zie laatste toetsvermelding doos 39 Discussies erover?

Aan het eerste jaarverslag van de SAD uit dec.1968 ontlene we het volgende citaat:

De basisscholen hebben een basisleerplan (Minimumdoelenplan) voor hun 6e klassen gemaakt. Dit is in de C.V.O. besproken, nadat op de diverse scholen docenten hun op- en aanmerkingen erover hebben gegeven. Men besluit op basis van dit leerplan in september 1968 een gezamenlijke taal- en rekentest te laten maken door de kersverse leerlingen van alle brugklassen, op een gelijk tijdstip. Dit om een hulpmiddel te hebben voor de beantwoording van de vragen:

- welke kennis en vaardigheden mogen we aanwezig achten?
- waar moeten wij met ons onderwijs beginnen?

In de loop van de jaren 80 werden de CITO –toetsen op alle Vughtse scholen ingevoerd. Zie ook BST.

COMMISSIE VOORTGEZET ONDERWIJS (meestal aangeduid met CVO)

Toelichting : Werkwijze, doel, uitwerking, samenstelling

DIAGNOSTISCHE TOETSEN:

Lijst met diagnostische toetsen voor klas 1 t/m 6 wordt op alle scholen ingevoerd in 1980. De toetsen worden met ingang van het nieuwe schooljaar in gebruik genomen.

Welke toetsen zijn dat? Voorbeelden? Brus, voor lezen, zowel technisch als verstandelijk. Éénminuut-test behorende bij methode Cesar Mommers, later ook gebruikt bij “Luchtballon” van A.Dirxx,e.d.m.

DOV (Directieoverleg Vught, opvolger van het Hoofdencontact)

DOVO (Directie overleg met het voortgezet onderwijs.) (Nadere toelichting :)

DE SPRINGPLANK (ZIE PETRUSSCHOOL)

DR. LANDMANSCHOOL HELVOIRT.

De onderwijsgeschiedenis van Helvoirt.

Er is in Helvoirt één grote basisschool. Deze Dr.Landmanschool is een katholieke school. Dat er in Helvoirt anno 2006 slechts één katholieke school is, valt te verklaren uit de “schoolgeschiedenis” sinds de helft van de 18e eeuw.

De eerste berichten van min of meer georganiseerd onderwijs dateren van rond 1688. De school staat op het kerkhof, gelegen op de plaats waar nu de Jonghe van Zwijsbergenstraat loopt. Andries Dulée, koster en voorzanger in de Oude

De oude Landmanschool in Helvoirt, 2005

Kerk, verzorgt er het onderwijs. Rond 1773 staat er op het kerkhof een nieuw of verbouwd schoolgebouw waar door een zestal protestantse schoolmeesters wordt lesgegeven. Uit onvrede over de kwaliteit van het onderwijs en de hoge kosten sturen steeds meer ouders hun kinderen naar omliggende dorpen. Een ongewenste situatie. De greep van de katholieken op het Helvoirtse onderwijs groeit wanneer de laatste protestantse schoolmeester, Petrus Appel, huwt met een roomse en zijn kinderen laat dopen.

De Grondwet van 1848 bepaalt dat het onderwijs vrij wordt gegeven. Subsiëring is weliswaar alleen van toepassing voor openbare scholen. Daarom start de bouw van een nieuwe openbare school op de hoek Achterstraat/Kerkstraat. In 1852 bezit Helvoirt enkele maanden 2 scholen. Maar als in mei 1852 meester Appel overlijdt wordt de school "op het kerkhof" opgeheven en gaan de 19 kinderen naar de nieuwe school van Meester Marinus Boset (25 jaar, R.K. en zeer enthousiast). De school telt in 1865 al 154 leerlingen.

Pastoor Everts (en zijn voorganger Pastoor Steijvers) streven naar katholiek onderwijs in Helvoirt. Overvloedige schenkingen van particulieren, van rijkswege is immers geen subsidie te ontvangen, maken de stichting van een katholieke meisjesschool mogelijk. Vanaf 1882 ontfermen de Zuster van JMJ (Jezus Maria Jozef) zich vanuit een nieuw liefdesgesticht aan de Kastanjelaan over het lager onderwijs van katholieke meisjes.

Tot 1959 wordt de school geleid door zusters, w.o. Zr. Isidoor (Petronella Pijnenburg). Van 1959 tot 1967 is Piet Brok het hoofd en van 1967 tot 1974 Michel Hornman.

Meester Boset gaat verder met nog 110 jongens en 12 meisjes. In 1901 neemt hij afscheid: 75 jaar oud en 50 jaar ervaring voor de klas. Hij wordt opgevolgd door Meester Heesbeen (1901-1919). Als in 1918 de Dr.Landmanschool voor de katholieke jongens wordt geopend, blijven alleen de protestantse kinderen achter op de openbare school. In de volksmond krijgt deze school daarom de naam "de protestante school". Meester Heesbeen, die het eerste schoolhoofd wordt van de nieuwe school, blijft van 1918 tot 1919 nog waarnemend hoofd van de openbare school.

De dokter Landmanschool.

Wanneer bij de Grondwetsherziening in 1917 een volledige gelijkstelling komt van openbare en bijzondere scholen wordt ook in Helvoirt een ideaal streefbeeld mogelijk: naast een rooms-katholieke school voor meisjes, ook een rooms-katholieke school voor jongens.

Mej. Pauline Landman is de dochter van "genees-, heel- en verloskundige" Nicolaas Landman (als zodanig werkzaam van 1841 tot 1902). Zij wil haar vaders nagedachtenis eren door een legaat van fl. 20.000,- ten behoeve van de bouw van een R.K. Jongensschool.

De rol van het openbare onderwijs lijkt daarmee grotendeels uitgespeeld. Frans Berkelmans is er hoofd van 1919-1943 en Hendrik Fooij sluit de rij en de school in 1948.

De rij schoolhoofden van de Dr.Landmanschool zien er als volgt uit:

Joannes Heesbeen (1918-1921)

Henricus B. van der Krabben (1921-1940)

Adrianus J. van Rijsewijk (1940-1954)

Michel Hornman (1954-1975)

Zijn carrière begint met de bouw van 3 nieuwe klaslokalen, een gymzaal en een personeelskamer. Op pneumatische wijze wordt het dak van de laagbouw getild en worden de stenen laag voor laag opgemetseld.

Als in 1974 P.Brok Helvoirt verlaat wordt Hornman voor nog één jaar hoofd van beide scholen. Hij realiseert de nieuwbouw in de Kastanjelaan tegenover de bestaande school.

Dr. Landmanschool vanaf 1974.

Met deze 2e Dr. Landmanschool kunnen jongens en meisjes vanaf dat moment terecht in één gebouw.

Directeur: Martin J.Peijnenborgh (1975-1985)

In '85 kiest hij voor het groepsleraarschap, om in 1994 – na 40 jaren – het onderwijs te verlaten.

Jacques Kersemaekers (1985-1994)

Hij is de eerste directeur van de basisschool waarin kleuter- en lager onderwijs door de Wet op het Basisonderwijs samengaan. In 1994 wordt hij groepsleerkracht.

Marcel Seegers (1994-2000) /

Wil Vranken (2000- tot heden =2005)

De nieuwe Dr. Landmanschool in Helvoirt, 2005

Onderwijs aan peuters en kleuters

De Zusters van JMJ hadden ook de zorg voor de kleuters. De naam “bewaarschool” stamt uit die periode. De eerste kleuterschool – tussen patronaat en klooster aan de Kastanjelaan - wordt geopend in 1929. Als in 1959 de zusters Helvoirt verlaten wordt Will van Laarhoven hoofdleidster. Tot 1964 kan zij dat doen in het oude gebouw. Vanaf dat jaar volgt de afbraak van patronaat, school en klooster. Een proces dat duurt tot 1972. Op het oude kloosterterrein wordt in 1964 kleuterschool “Kwetternest” in gebruik genomen. Tot 1983 geleid door Will van Laarhoven en tot aan de samenvoeging van kleuter- en lager onderwijs in 1985 door Antoinet Spoomakers.

In 1973 lijkt Helvoirt groot genoeg voor twee kleuterscholen en in de A. van Duinkerkenstraat opent de hoofdleidster Roos Geurtz de deuren van “t Gijzelke” om in 1985 ook op te gaan in de Basisschool Dr. Landman.

(Tekst: Ad van Rijsewijk - 2006)

Bron: “Uitgegroeid tot Helvoirt” , uitgave bij het afscheid van de zelfstandige gemeente Helvoirt in 1995 onder redactie van Jan van Balkom en Peter van Gorp.)

GOAC (Gewestelijk Onderwijs Advies Centrum)

Dit is de regionale begeleidingsdienst voor het basisonderwijs waarin de Vughtse SAD opgaat. (Zie ook “Aansluiting Kleuteronderwijs – Lagere School”, door br. Th.Rath)

HERTOG VAN BRABANTSCHOOL

Overzicht aan de hand van jubileumboek “15 Jaar Hertog van Brabantschool” een School voor kinderen met Leer- en OpvoedingsMoeilijkheden. Een boekwerkje – 116 pagina’s - van, door en over de school. Uitg. 1987

Met de inleiding: ‘15 jaar geloof’ verwoordt Drs. A.M.A.v.Laarhoven als voorzitter van het Schoolbestuur, het ongeschokt vertrouwen in directie en team van deze school voor Speciaal Onderwijs, ondanks druk van bovenaf om steeds maar te bezuinigen, en altijd maar weer de nieuw opduikende problemen. Het geluk van vele kinderen uit Vught en ommelanden staat steeds voorop, en niet altijd zijn daar voorgedrukte programma’s voor.

Vervolgens schrijft Henry Vastenborg - benoemd in juli 1972 en hoofd van de school tot nu toe – over de groei en ontwikkeling van de school, het team en de juiste werksfeer om het kind én het personeel zich thuis te laten voelen, ondanks “problemen, veroorzaakt door politieke en maatschappelijke veranderingen, door bezuinigingen en steeds hogere eisen”.

“Een blik over de schouder” heet het logboek dat dan volgt met de (voor-)geschiedenis vanaf 1969, toen het Schoolhoofdencontact samen met de Schooladviesdienst Vught en Schoolarts Korndörfer ijverden voor de oprichting.

Per jaar worden dan de samenstelling en wijzigingen van bestuur en team vernoemd, vorderingen van bouw en verbouw, tijdelijke huisvesting en alles wat met onderdak te maken heeft, inclusief alle benodigde goedkeuringen van hogere en lagere Overheden. Het hoofdstuk financiën komt aan bod, architect Buenen (hoewel bij een van de foto's Mickers genoemd wordt),

ontwerper van de speelplaats Hub Hendriks, hoveniersbedrijf A.Sanders, dat tekende voor de schooltuin, jubilea staan vermeld, kortom: de gehele geschiedenis van die eerste vijftien verre van probleemloze jaren.

Het schoolgebeuren begon op de bovenafdeling van de Baarzenschool, en al gauw moest gastvrijheid gezocht worden in niet al te aangepaste ruimten van de L.T.S. aan de Brabantlaan en een noodlokaal bij de Kwebben. Als dan in februari 1975 de gemeente eindelijk krediet geeft voor de bouw van een LOM-school is het einde van deze ellende in zicht: in maart 1976 werd de hoofd vleugel betrokken, terwijl de bouw voor de kleuterafdeling nog in volle gang was. Op 15 mei kon toch de officiële opening plaatsvinden door de Burgemeester: Mr. H.F.L.M. Baron van Hövel van Wezeveld en Westerfliet.

Deze 15 pagina's zijn verder gevuld met enkele foto's van bouw, personeel en klassen.

Op de volgende honderd bladzijden komen kinderen en personeel aan het woord. De kinderen uiteraard met tekeningen en (meestal) geschreven teksten. Een kleine selectie:

Ik vind het heel leuk dat de school 15 jaar bestaat. Daaag van Wilbur.

Toen ik nog in de onderbouw zat vond ik poppenkast het mooist. Juffrouw Mirjam en meneer Jos speelden het. Garko.

Groep 4 en 5 kregen een nieuwe klas. Dat was feest en er werden boompjes geplant. Toen dat gebeurd was kreeg iedereen een ballon. Dat was een leuk gezicht. Gerard.

Niels, Gerard en ik hebben de juf in het water gegooid. We hebben straf gekregen. Maar van die dag af zwom de juf altijd mee. Joris.

Ik zit nog maar vier maanden op school en nu mag ik iets schrijven voor het lustrumboek. Dat is boffen. Nou ik heb het wel getroffen. Kurt

Ik vond de klas en de meester (Jan) leuk en ik heb het leuk gehad op deze school. Nu ben ik schoolverlater. Andy.

En ik vind het ook veel gezelliger dan op die andere school. We hebben hier allerlei feesten, 15 jarig bestaan enzovoort. Dat was op die andere school niet. Daar wilde ze niets. Johnny

Ik vind het jammer dat ik van deze school af ga want ik heb leuke dingen beleefd. Michael.

Je zit ook met veel minder kinderen in de klas. Dus je krijgt veel meer en sneller aandacht dan op andere scholen. Ik zou het helemaal niet erg vinden als ik er veel langer opzat, want het is een superschool. Elise.

Je leert hier meer dan op die andere school. Er wordt ook meer uitgelegd. Corrie.

Toen ik hier op school kwam had ik een achterstand van een jaar. En ik heb het hier ingehaald. En ik wil de school hartelijk bedanken. Bas.

De teamleden schrijven vanuit een andere hoek; hoe het groeide bijvoorbeeld, geleidelijk maar niet ongemerkt. De sfeer is veranderd, maar niet verminderd of zakelijker geworden. Daar komen dan de problemen bij van invallers zoeken, als er om half acht iemand zich ziek meldt, overigens een op alle scholen voorkomend probleem.

'IOBK' een term waarbij velen hun wenkbrauwen fronsen. In Ontwikkeling Bedreigde Kleuter: gewoon een kleuter, bij wie de ontwikkeling anders verloopt. Maar de problemen rond het kind veranderen niet, of we nu IOBK, kleuterafdeling of worden genoemd.

Hoe ieder kind afzonderlijk te begeleiden blijft na al die jaren steeds weer een uitdaging.

Iedere keer verbaas ik me weer hoe snel ze wennen, zich aanpassen, regels naleven, zich thuis voelen en vriendschap sluiten.

Het volgende uit een kringgesprek:

"Ja, want op mijn andere school dan moet je wel denken, alleen zitten ze dan keihard door de klas te roepen, en hier niet."

"Hier zijn ze strenger met werken, en dat vind ik wel fijn, want anders zit ik altijd in de herrie te werken."

"Want bij die andere school kon ik niet zo goed leren en hier wel. We hadden wel dezelfde woordjes, maar hier gaat het veel langzamer."

De ambulante hulpverlener: Er is ook een buitengewoon nuttige en goede regeling tot stand gekomen: We zijn in staat gesteld kinderen die van onze school terugstromen naar het basisonderwijs gedurende één jaar te begeleiden. Ouders en leerkrachten stellen dit zeer op prijs. Het werkt geruststellend als er iemand bij zo'n verhuizing 'in de buurt is'.

Het zien en ontzien van elkaars tekortkomingen heeft een bindende waarde. Ook al kun je niet lezen, al snap je niet veel van rekenen, al denk je dat Friesland een Europees land is en al draag je een beugel: Je hoort erbij!

En het schoolleven is niet altijd zo saai:

Toen de schoolkrant zijn intrede deed wilde iedereen natuurlijk zijn werkstuk geplaatst zien. Marco een 'straatjongen' met een hart van goud, maar helaas niet zo goed in spellen, had zich een uur lang uit de naad gewerkt om iets op papier te krijgen. Met zijn blaadje in de hand spoedde hij zich naar 'het buro'. Hij gaf mij zijn verhaaltje en fluisterde, daarbij tegelijkertijd zijn linkervuist onder mijn kin houdend: "Posthuma, het komt erin hé". Ik antwoordde diplomatiek: "Nou we zullen wel eens...." "Posthuma", nu op wat dreigender toon: "Het komt erin hé, anders kunde gij tandjes rapen".

En als Deetman weer wat onheil over onze hoofden uitstort, denken we met weemoed terug aan de tijd waarin de school nog gewoon school was, en d'n Hubert op de vraag hoeveel 7 erbij 7 was antwoordde: "Dertien, en daar houw ik 't op".

Door de grote verscheidenheid van inbreng is het boek niet alleen een zeer interessant geheel geworden, maar geeft het ook de goede (werk)sfeer op school weer; onderling bij personeel en kinderen. Echt een geschiedenisboek. (Tekst van bovenstaande samenvatting : br.Theo Rath, april 2006.)

HOOFDENCONTACT (afgekort: HC)

De voorloper van het directieoverleg Vught (DOV) . Naam voor de periodieke bijeenkomsten van de hoofden van scholen in Vught en omgeving. In ons archief zijn de verslagen van die bijeenkomsten te vinden voor de periode 1960-1985.

HUISHOUDSCHOOL MARIA REGINA Zie Leeuwenburg en Beroepsonderwijs

ISI -TEST (Interesse - Schoolvorderingen - Intelligentie-test.)

In gebruik bij de overgangsprocedure van lagere school naar voortgezet onderwijs.

ISI-test is gebruikt door het Bureau voor School- en beroepskeuze voor leerlingen van de zesde klassen. Waarschijnlijk vóór de BST in gebruik kwam, want het werd geregeld door de S.A.D. Vught. Dhr. Veugelers was directeur van dat bureau.

Interesse, schoolvorderingen en intelligentie werden 'gemeten' om tot een goede keuze van school voor voortgezet onderwijs te komen. Goed overleg met ouders en klasse-leraren stond daar mede garant voor

KLEUTERONDERWIJS

Oorspronkelijk waren de kleuterscholen slechts "bewaarscholen". De kinderen van 4 tot 6 jaar werden zoet gehouden, meestal door vriendelijke dames of vrome religieuzen die niet speciaal opgeleid waren voor hun beroep. Later ontstonden er opleidingen voor kleuterleidsters (de KLOS). Er kwamen vakbekwame leidsters. Het effect was dat de kleuterscholen een uitstekende basis boden voor verdere scholing van de kinderen.

Het opgaan van de kleuterscholen in basisscholen in 1985 ging niet zonder slag of stoot. De tegenstanders vonden de aanpak van de kleuterleidsters veel beter voor de ontwikkeling van de jonge kinderen dan de aanpak van de leraren op de lagere scholen. Op de lagere scholen was men naar hun mening te cognitief ingesteld en had men te weinig oog voor de individuele ontwikkelingsfasen van het kind. Vooral Professor W. Bladergroen uit Groningen vertolkte deze mening. Het gevolg is in ieder geval dat de leraren uit de lagere scholen heel goed keken naar de werkwijze op de kleuterscholen en veel ervan overnamen in hun praktijk

Al voordat de basisscholen ontstonden was er veel onderling contact tussen kleuterscholen en lagere scholen. Bijna elke lagere school had een kleuterschool in de naaste omgeving waar de leerlingen vandaan kwamen die bij het begin van het eerste schooljaar hun eerste klassen zouden bevolken. Het was in het belang van iedereen dat er goede contacte waren, zodat men kon voortbouwen op wat de collega's hadden bereikt.

De specifieke bekwaamheden die een kleuterleidster (- leider) moet hebben om goed met kleuters te kunnen werken worden tegenwoordig -zo goed en zo kwaad als het gaat – ontwikkeld op de PABO.

Het is daar een zogenaamde specialisatie.

Kleuterscholen verdwenen uit het Nederlandse onderwijs in 1985, toen ze fuseerden met lagere scholen en daardoor deel gingen uitmaken van basisscholen. .(gdc, okt. 04)

KOBOVO

Afkorting voor Kleuteronderwijs, Basisonderwijs Voortgezet Onderwijs. Het is de naam voor een commissie die de onderlinge samenwerking van de betreffende scholen in Den Bosch, Vught, Cromvoirt, Haaren en Helvoirt bevorderde.

LAGER ONDERWIJS (zie ook Leerplicht)

Naam voor het onderwijs aan 6 -tot 12-jarigen. Dit onderwijs kreeg een wettelijke basis toen de leerplichtwet in Nederland werd aangenomen in 1900. Die werd effectief op 1 januari 1901. Deze wet verplichtte kinderen van 6 tot 12 jaar tot het volgen van onderwijs. Voor sommige kinderen werden

uitzonderingen gemaakt, zoals voor kinderen die tijdens oogsttijd op de boerderij thuis moesten helpen. Elke gemeente moest zorgen voor een Commissie tot Wering van Schoolverzuim.

Deze wet bleef van kracht tot 1920, toen er enkele belangrijke wijzigingen in de wet werden opgenomen. Vooral de financiële gelijkstelling van het openbare en het bijzonder onderwijs bleek grote effecten te hebben. Ook werd de opleiding van onderwijzers beter geregeld. De kweekscholen kregen een wettelijke basis.

De benaming bleef gehandhaafd tot 1985. In dat jaar werden kleuterscholen en lagere scholen vervangen door basisscholen.

LAGERE SCHOLEN IN VUGHT : zie ook basisscholen

Rond 1965 waren er volgens een brochure van de Vughtse Schooladviesdienst in Vught en omgeving de volgende lagere scholen

Openbare Lagere School, van Voorst tot Voorststraat 6, Vught	Guido de Bresschool, Esschestraat 20, Vught
Willibrordusschool, Moleneindplein 9, Vught	Lambertusschool, Deutersestraat 1, Cromvoirt
Lidwina-school, Lidwinastraat 4, Vught	R.K. Jongensschool, Kastanjelaan 12, Helvoirt hadden ze daar geen meisjes die naar school gingen??
Aloysius-school, Aloysiuslaan 25, Vught	
Theresia-school, Theresialaan 34, Vught	
Petrus-school, Elisabethstraat 16, Vught	
Maria-school, Kloosterstraat 7, Vught	Merk op dat Haaren niet vermeld staat. Die deden de eerste jaren niet mee met de SAD... geen subsidie!
Anna-school, Kerkstraat 17, Vught	
R.K. Jongens- en Meisjesschool, Victorialaan 2, Vught	

LAGERE TECHNISCHE SCHOOL (Zie Beroepsonderwijs)

LAMBERTUSSCHOOL – CROMVOIRT

Heet sinds de invoering van de wet op het basisonderwijs De Leydraad.

LEERPLICHT

(De volgende tekst is voor het grootste deel ontleend aan de website van de Vereniging van Leerplichtambtenaren. – aug. 2004, gdc)

In het jaar 2000 bestaat de Leerplichtwet een eeuw. Het doel van de Leerplichtwet, was te bevorderen dat kinderen van 6 tot 12 jaar behoorlijk lager onderwijs zouden genieten. Tevens moest de wettelijke maatregel het spijbelen en het thuishouden van kinderen aanpakken en stelde het ouders of verzorgers primair verantwoordelijk voor het leren van hun kinderen. De Leerplicht vloeide voort uit het verbod op de kinderarbeid. Het werd gezien als een noodzakelijke aanvulling omdat een arbeidsverbod zonder leerplicht zou kunnen leiden tot een intensivering van de huisnijverheid. Toch waren er in de Leerplichtwet 1900 nog enkele bepalingen opgenomen waarin stond dat kinderarbeid onder bepaalde omstandigheden en in bepaalde periode, zoals bijvoorbeeld de oogsttijd, gewettigd was.

In 1969 werd de Leerplichtwet 1969 van kracht en ontstond tevens het beroep van leerplichtambtenaar. De regels van die wet gelden nog steeds, afgezien van de wijzigingen van 1994.

Belangrijke wijzigingen van de Leerplichtwet 1969:

- Toezicht op naleving van de Leerplichtwet ligt bij de gemeentebesturen.

- Commissies tot Wering van schoolverzuim verdwijnen.
- Absoluut schoolverzuim (niet ingeschreven staan op een school) wordt strafbaar
- Huisonderwijs vervalt.
- Het ontbreken van een vaste verblijfplaats is geen reden meer tot vrijstelling.
- Duur van de leerplicht wordt verlengd tot 9 jaar.
- Meer maatschappelijke zorg dan justitieel optreden.
- Het opleggen van sancties aan ouders die hun plicht niet nakomen door leerplichtambtenaren is mogelijk.

De Leerplicht werd in 1975 opgerekt tot 10 jaar. De toenemende aandacht voor het schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten in de periode 1975 ; 1985 ging ook aan de landelijke politiek niet onopgemerkt voorbij. Dit leidde er toe, dat er door de politieke partijen vragen werden gesteld over hoe de leerplicht werd uitgevoerd en de wijze waarop er toezicht op de naleving plaats vond. De beantwoording van de vragen bleek een groot probleem te zijn, omdat er geen goed beeld was van hoe er in de gemeenten gewerkt werd. Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) had geen juist beeld van de situatie. Wel werd duidelijk dat er een grote diversiteit was en behoefte aan een meer eensluidende aanpak. Onder auspiciën van de VNG werd in het najaar van 1982 een landelijke samenkomst georganiseerd ten behoeve van leerplichtambtenaren. Op deze samenkomst werd de Landelijke Vereniging van Leerplichtambtenaren opgericht.

In 1993 sommeerde de overheid een steviger aanpak van voortijdig schoolverlaten. Een jaar later, in 1994 werd de Leerplichtwet gewijzigd. Scholen kregen voor het eerst ook medeverantwoordelijkheid in het voorkomen van schooluitval. Daarbij ging het alleen om kortdurend verzuim. Als het langer dan drie dagen duurde of gedurende een maand meer was dan éénnachtste van de lestijd, moest de leerplichtambtenaar worden ingeschakeld. Scholen moesten ook melding gaan doen van het schoolverzuim aan de Minister van Onderwijs. Verder werden scholen beknot in het verlenen van verlof. Er mocht alleen toestemming gegeven worden buiten schoolvakanties als het beroep van de ouders daartoe aanleiding gaf. Verlof langer dan veertien dagen mocht alleen verleend worden door de leerplichtambtenaar. Een andere belangrijke wijziging was dat leerplichtambtenaren naast de ouders ook de chronische spijbelaars en voortijdig schoolverlaters vanaf 12 jaar een proces-verbaal mochten geven. De gemeenten kregen daarnaast meer verantwoordelijkheid. Zij moesten een instructie op stellen voor de leerplichtambtenaar, waarin staat hoe er omgegaan moest worden met verlofaanvragen en schoolverzuim.

Huidige leerplicht (2004)

Op dit moment moet een kind naar school uiterlijk op de eerste dag van de nieuwe maand na zijn/haar vijfde verjaardag. De volledige leerplicht duurt tot en met het schooljaar, waarin de jongere zestien is geworden. Daarna volgt de partiële leerplicht. Die omvat twee dagen per week. Jongeren die een leerovereenkomst hebben afgesloten, zijn een dag per week leerplichtig. De partiële leerplicht duurt tot en met het schooljaar waarin de jongere zeventien is geworden. Meerderjarigheid maakt niet langer een einde aan de leerplicht, vooral om allochtone meisjes meer kansen te bieden op een goede schoolopleiding. In het verleden trouwden allochtone meisjes jonger dan zestien jaar soms in het land van herkomst. Daarmee werden zij voor de Nederlandse wet meerderjarig en waren zij dus niet meer leerplichtig.

Samenvattend

- 1900 – leerplicht van 6 jaar (6 – tot 12 jarigen)
- 1920 - leerplicht van 7 jaar
- 1947 – leerplicht van 8 jaar
- 1969 – leerplicht van 9 jaar

1975 – leerplicht van 10 jaar
1994 – leerplicht van 11 jaar

LEEUVENBURG (tot 1969 Maria Regina geheten) (Zie ook Beroepsonderwijs)

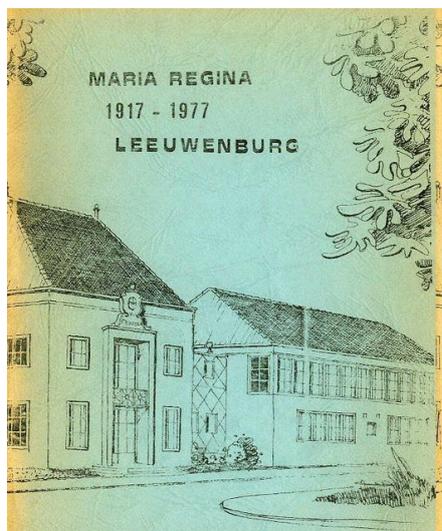
Enkele notities over de huishoudschool
Maria Regina - Leeuwenburg in Vught
Oprichting

In 1917 werd de school gestart door de zusters Franciscanessen uit Oirschot. In 2 vrijstaande lokalen van de lagere meisjesschool kregen de eerste 17 leerlingen onderdak. Geleidelijk was er meer ruimte nodig en die werd gevonden door verbouwing en inwoning in andere gebouwen. Het was duidelijk dat er een eigen schoolgebouw moest komen, maar het duurde heel lang voordat het zover

was. Al in 1933 waren er pogingen om met een gebouw te beginnen, maar de zusters moesten tot 1953 geduld hebben. Toen pas werd Maria Regina geopend en ingewijd. In 1964 kwam er een nieuwe zijvleugel aan het gebouw en daarmee werd de school als voltooid beschouwd. De leiding van de school berustte tot 1965 bij de zusters uit Oirschot.

Onderwijs

Aanvankelijk werd er alleen naaionderwijs gegeven, maar al betrekkelijk gauw werd het een naai- en kookschool. Weer enkele jaren later kwamen er algemeen vormende vakken op het rooster staan, zoals Nederlandse taal, lezen en rekenen.

Bij het gouden jubileum van de school in april 1967 schreef de toenmalige directrice, mevrouw Coos Botden, in het feestboek "Bij het zien van het huidige lesprogramma moeten we tot onze vreugde constateren, dat het onderwijs in al die jaren 'n ontwikkeling heeft teweeg gebracht, waardoor de kansen tot vorming en ontplooiing steeds beter tot haar recht komen. Men kan duidelijk een verschuiving waarnemen in het accent van ons onderwijs.

Steeds meer nadruk wordt gelegd op de algemene vorming-gevolg: uitbreiding van theoretische- en expressievakken, inkrimping van huishoudelijke-en naaldvakken.

Maar anderzijds zijn de opleidingen zodanig gecreëerd, dat een leerlinge met theoretische of/en praktische aanleg volledig haar kansen kan krijgen.

De opleiding aan de huishoudschool was aanvankelijk een driejarige. In 1932 werd deze een 2 jarige primaire opleiding + 1 jaar opleiding huisnaaister. Deze laatste werd gewijzigd in 'n 2 jarige opleiding kostuum-naaien, voorafgegaan door 'n Assistentie-opleiding.

In de loop der jaren is het aantal opleidingen uitgebreid en omvat momenteel

Primaire opleiding

Assistente H (in de huishouding)
Assistente A (algemene vorming)
Assistente N (naaldvakken)
Assistente K (eenvoudige kantoorassistente)
Inrichtingsassistente (Inas)
Kostuum-naaister.

In de loop der jaren hebben vele meisjes genoemde opleidingen gevolgd. Begonnen in 1917 met 17 leerlingen, telt de school nu 356 dagleerlingen.

Daarbij halen op 2 middagen per week de eerste en tweede jaars leerlingen van de uloschool hun huishoudelijke vorming in kook- en naailessen.

In de avonduren staan de poorten open voor de naai- en kookcursussen en de Mater Amabilis school.

De kraamverzorgsters halen hier in de opleiding hun kook- en waslessen. (...)

De komende ontwikkeling in het kader van de nieuwe wet op het voortgezet onderwijs zal onze leerlingen zeker ten goede komen.”

De schrijfster doelt met deze laatste opmerking op de Wet op het Voortgezet Onderwijs die in 1968 van kracht zou worden en die algemeen bekend staat als de Mammoetwet.

Ze kon niet bevroeden dat genoemde wet er uiteindelijk toe zou leiden dat het hele huishoudonderwijs zou verdwijnen. Het goed geoutilleerde schoolgebouw aan de Irenelaan in Vught werd na de fusie met de Iets Molenrijn verlaten in 1987. De sierteeltvakschool vond er later onderdak in. Mevrouw Botden stierf in 1968.

Feest in 1977

In april 1977 werd het zestigjarig bestaan van Maria Regina - Leeuwenburg gevierd. In het feestboekje wordt dat genoemd: 60 jaar Huishoud- en Nijverheidsonderwijs.

Het is me niet duidelijk geworden wanneer men de naam Maria Regina veranderd heeft in Leeuwenburg. In 1977 was de heer Ton Peek directeur. Hij was in 1970 (?) de plotseling overleden Coos Botden opgevolgd. Hij begon energiek aan samenwerkingsprojecten met andere scholen voor voortgezet onderwijs in Vught. Hij vond in de heer Ter Heine, directeur van de Reeburgmavo, een sterke bondgenoot.

Een belangrijk deel van de feestelijkheden in 1977 bestond uit kinderspelen uit de periode van rond 1920. Ik lees o.a. over bikkelen, hoepelen, vlooienspel, steltlopen, diabolo enz.

Het aardige was bovendien dat de deelnemers en deelnemers gekleed dienden te zijn volgens de mode van de twinties.

(G.de Croon, 18 juni 2002)

Bronnen: Feestboekje Maria Regina 1967/ Feestboekje Leeuwenburg 1977

B.S. DE LEIJDRAAD – CROMVOIRT (voorheen ST. LAMBERTUSSCHOOL)

Vóór 1795 was de heerlijkheid Cromvoirt eeuwenlang verenigd geweest met de heerlijkheid Vught. Toen in 1810 het Koninkrijk Holland werd ingelijfd bij het Franse keizerrijk van Napoleon veranderde ook de staatsinrichting. In een decreet van 14 mei 1810 wordt Cromvoirt voor het eerst als zelfstandige gemeente genoemd. De

gemeente was verdeeld in twee wijken, Cromvoirt en Deuteren, en telde in 1806 402 mensen.

Openbaar onderwijs.

In een huizenlijst uit 1806 komt al 't schoolhuys van de gemeente voor. Het schoolhuis werd op dat moment bewoond door A.Louwers. Het lijkt aannemelijk dat deze man ook de plaatselijke onderwijzer was. Er bestaat echter ook een reglement voor het kerkkoor uit 1807, opgesteld en ondertekend door schoolmeester J.C.Louwaars. Spellingsvarianten? Of, gelet op het verschil van initialen, toch twee verschillende personen?

Helaas zijn over de vroeg negentiende-eeuwse schoolsituatie weinig gegevens te vinden. Zowel in Cromvoirt als in Deuteren was een bescheiden openbare school aanwezig, maar hoeveel leerlingen daar school gingen is niet bekend.

Wel kennen we de namen van de onderwijzers die het schoolhuis bewoonden:

F.Reijkers (koster/onderwijzer/klokker);

Jacobus de Keijzer

J.Beex

Paulus Borsten

Paulus Borsten, in 1840 27 jaar oud, had naast zijn onderwijzersbestaan een kleine kostschool in Cromvoirt, samen met zijn vrouw, Cornelia Wassen (28) uit Tilburg, onderwijzeres. Bij hen in huis woonden de gepensioneerde onderwijzer Antonius Borsten en een kwekeling, Cornelis

B.s. De Leijdraad in Cromvoirt werd betrokken met de invoering van de wet op het basisonderwijs in augustus 1985

Doorakkers uit Rijen. Het echtpaar Borsten-Wassen had in 1840 15 leerlingen in de kost, allemaal jongens van zeven tot en met vijftien jaar. In het bevolkingsregister van 1850 komt de kostschool niet meer voor.

In 1848 vertrekt Borsten uit Cromvoirt .

Leonardus Hendrikus Boelaars is zijn opvolger.

De lagere scholen in Cromvoirt en Deuteren

waren openbare scholen. Alleen het openbaar onderwijs werd door de overheid bekostigd. Ook was het volgen van onderwijs nog niet verplicht (de Leerplichtwet dateert van 1900).

Daarom was het aantal leerlingen niet constant: 's winters in Cromvoirt rond de 100 en in Deuteren 20, 's zomers in Cromvoirt circa 60 en in Deuteren 15. Vrij normaal voor een agrarisch dorp.

Terwijl in Cromvoirt vanaf 1850 een gestage terugloop van het aantal leerlingen valt waar te nemen, hield de school in Deuteren in 1855 zelfs geheel op te bestaan. In april 1860 werd een poging gedaan de school opnieuw op te richten, met J.v.d.Hurk als hulponderwijzer voor opnieuw circa 20 leerlingen, maar een jaar later bleek dat allemaal niet haalbaar en werd de school weer opgeheven.

Johannes Wilhelmus Paymans (Tilburg 1880 – Nijmegen 1968). Aan het eind van de 19e eeuw is er in Cromvoirt plaats voor een tweede onderwijzer naast het schoolhoofd. In juli 1899 komt Paijmans voor die

functie naar Cromvoirt. Vele Cromvoirtenaren herinneren hem zich als een statige figuur, met wie niet te spotten viel en die zich volledig inzette voor de dorpsgemeenschap. Hij was dirigent van kerkkoor en de harmonie, directeur van de Boerenbond en blies oude tradities nieuw leven in zoals de Eierenomhaal op woensdag in de Goede Week en de Pinksterblom. In 1965 verliet hij Cromvoirt.

Cromvoirt verliest haar zelfstandigheid.

Vanaf 1918 leefde in 's Hertogenbosch de wens tot een grenswijziging: Deuteren annexeren en Cromvoirt laten opgaan in een andere gemeente. Uiteindelijk komt na een lange strijd een definitief einde aan de zelfstandigheid van de gemeente Cromvoirt: op 1 januari 1933 wordt de gemeente opgeheven en wordt Cromvoirt toegevoegd aan Vught.

(Ad van Rijsewijk)

(Bron: uitg. Vughtse Historische Reeks "Vught voorheen" art. Rien Wols: "Van ijsberen, tijgers en de stier Sjoerd" Aspecten uit de geschiedenis van Cromvoirt..... mei 1990)

Na de ingebruikname van de 3e school in 1985 is de school aan de Deutersestraat verbouwd tot woonappartementen.

Katholiek onderwijs in Cromvoirt

Een jaar na de toevoeging van Cromvoirt bij Vught neemt het katholieke kerkbestuur, onder voorzitterschap van Pastoor van Lieshout (1917 t/m) de openbare school over en deze wordt omgezet in een bijzondere (R.K.) lagere school. (1934)

Blijkens een brief van 31 juli 1950 bestaat vanaf dat jaar de intentie tot het bouwen van een nieuwe school "omdat de school aan minimum eischen niet voldoet" aldus de toenmalige voorzitter van het kerk- c.q. schoolbestuur Pastoor Bakx. Een stuk grond op de hoek van de Deutersestraat en de Voorstraat wordt verworven maar het zal tot 1955 duren alvorens de nieuwe St.Lambertusschool gebouwd gaat worden. De architect is W.Koesen

uit Vught . Het reliëf aan de gevel aan de zijde van de Deutersestraat is van Wies Lampe uit Venlo. In augustus 1956 is de vierklassige school in gebruik genomen.

De schoolhoofden:

... Buys

Antonius Alphonsus Roelands (1876-1933), ligt met zijn vrouw Louisa Cornelia Jacoba Holst (1878 –1931) begraven op het kerkhof van Cromvoirt.

Jo Stohr (1933-1971)

Harrie Rutten (1971-1979)

Theo Vorstenbosch (1979-2000)

Mw. Monique Leys (2000-heden)

Kleuteronderwijs.

Het eerste signaal van kleuteronderwijs in Cromvoirt komt uit een brief van de Gemeente Vught aan Pastoor van Lieshout, destijds voorzitter van het kerk- c.q. schoolbestuur. Hierin wordt gewag gemaakt van een uitermate curieus voorval, gesignaleerd door de Inspecteur van het lager Onderwijs in de

Het oude gemeentehuis van Cromvoirt.

inspectie 's- Bosch. Hij vermeldt het volgende:

“Door zeer toevallige omstandigheden betrad ik op 14 October 1938 een voormalig raadhuis (Cromvoirt). Een deur in de gang van dat raadhuis openmakend trof ik een lokaal, waarvan later de afmetingen 6,30 m. bij 4,70 m. bleken te zijn en tot mijn niet geringe verbazing een 18-tal kinderen, onder leiding van een 18-jarig meisje, aan. Uit mijn vragen kwam het volgende naar voren: In Mei 1934 was door den Voorzitter van het bestuur van een lagere school, het voormalig raadhuis van de gemeente gehuurd. Het toen nauwelijks 14-jarige meisje was door hem belast met het toezicht op de nog niet leerplichtige dorpsjeugd..... Het aantal kinderen dat het kind van toen, het meisje van nu onderwijs (!!) had te geven schommelde in den loop van het jaar tusschen 30 en 16 “ .

De brief gaat verder met de financiële kanten van deze wijze van “opbergen van kinderen”. Nergens is vermeld welke consequentie(s) gemeente en kerkbestuur uit deze signalering hebben getrokken.

De eerste kleuterleidsters waren Jaan Melis en de latere kloosterzuster Anna van de Leur.

Van 1950 tot 16 november 1960 gaan de Cromvoirtse kleuters school in een houten gebouwtje in de St.Lambertusstraat. Jo Witlox is de hoofdleidster (1950-1957), opgevolgd door haar zus Nel van Dillen-Witlox (1957-1985, het invoeringsjaar van de basisschool.) In 1960 wordt de overstap gemaakt naar de tot 1-klassige kleuterschool verbouwde voormalige lagere school. Vanwege de stijging van het aantal kleuters is een 2e klaslokaal noodzakelijk. Om financiële en praktische redenen gaat de Gemeente akkoord met nieuwbouw aan de Voorstraat. De school wordt op 16 juni 1969 betrokken onder de naam Maria Goretti-kleuterschool. (Ad van R.)

(Bron: 1. archief van de Lambertuskerk te Cromvoirt van de Parochie Edith Stein. 2. Jo Witlox en Gerard van Dillen.)

LIDWINASCHOOL

In 1939 werd de school gebouwd als “een 5-klassige school voor gewoon L.O.”. Ze kwam te staan aan de Esscheweg in de parochie van het H.Hart. De aannemer was J.M. van Eck uit Alphen. Toen

de school op 6 november 1939 werd ingezegend door pastoor G. van den Hout telde het gebouw 4 lokalen die bevolkt gingen worden door 98 meisjes. Het vijfde lokaal was waarschijnlijk bestemd voor handwerken en er was ook sprake van een keuken. De meisjes kregen daardoor al op jonge leeftijd de kans zich te bekwamen in “die bezigheden die haar het meest geëigend zijn”. Deze uitspraak komt uit een artikel dat de voorloper van Het Klaverblad, De Aankondiger, op 11 november 1939 publiceerde naar aanleiding van de opening van de nieuwe school.

Een maandje later werd de jongensschool,

de Willibrordusschool (zie daar), ook ingezegend en in gebruik genomen.

De Lidwina school kende haar grootste bloei in 1970-1971. Ze herbergde toen 420 leerlingen.

De Zusters van Oudenbosch verzorgden het onderwijs op de school. In het jubileumboek dat uitkwam bij het veertigjarig bestaan van de Lidwina – en de Willibrordusschool in 1979 staat een impressie van het eerste hoofd van de school, Zuster Marie Bergers. Zij nam klas 2 voor haar rekening en haar collega Zuster Celesta kreeg klas 1. Elk jaar kwam er een klas bij, zodat Zuster Marie tot en met de zesde klas

dezelfde leerlingen onder haar hoede had. Ze heeft er goede herinneringen aan en het speet haar dat ze in augustus 1946 afscheid moest nemen van de school. Ze verklaart ook dat de zusters in het eerste jaar op de zolder van de school moesten huizen, omdat het nieuwe klooster nog niet klaar was. Ze vertelt ook dat in 1944 Duitse en Russische soldaten het gebouw in bezit namen. Bij de bevrijding kwamen er weer soldaten in de school, maar nu waren het Schotten en die waren meer dan welkom. Pas na een grote schoonmaak in mei 1945 kon het gebouw weer echt als school gebruikt worden. Zuster Marie is later (in 1959-1960) nog eens werkzaam geweest in de school, waarna ze naar de Missie in Suriname vertrok. Zuster Paulo kreeg de leiding van de school in 1953. Ze zou die houden tot haar vertrek in 1959. Ook zij haalt enkele herinneringen op aan die tijd. Opvallende uitspraak:

“ De schooljeugd was ‘levendig’ en - ofschoon toen nog alleen uit meisjes bestaande nogal vechtlustig. Maar ze is me bijgebleven als als opgewekt en met veel geestige typen ertussen.”

Zuster Gerardo komt dan aan het woord in de jubileumuitgave. Zij is hoofd van de school in de periode 1963 tot 1967. Op 8 november van het laatstgenoemde jaar wordt ze 65 en gaat ze met pensioen. Ze vermeldt in haar bijdrage enkele leuke feesten zoals de sinterklaasavond in 1964 toen Jo van Dinther als enige man in het team het boek De psychologie van het meisje kreeg en de boomplantdag in 1965 toen de burgemeester een boom kwam planten . Ook de viering van haar 40-jarig jubileum in 1967, te zamen mei met het zilveren jubileum van Zuster Carmen, blijkt voor haar heel bijzonder te zijn geweest. Iedere feestganger kwam in zusterkieren, ook Jo van Dinther. Ze geeft hoog op van de sportieve prestaties van haar leerlingen en ze heeft een goede herinnering aan de samenwerking met de broeders van de Willibrordusschool. Na haar afscheid treedt Jan van den Wittenboer aan als hoofd.

Tekstredactie: Gerard de Croon. Bron: Jubileumuitgave 40 jaar Lidwina-school Willibrordusschool Vught

LOM –ONDERWIJS

Onderwijs aan leerlingen met Leer- en Opvoedingsmoeilijkheden.
In Vught de Hertog van Brabantschool (zie daar)

MAMMOETWET : zie WVO

MARIA REGINA : zie Leeuwenburg

MARIAOORD

Ursulinen uit Uden vestigden zich in 1899 in Roucouleur en bouwden in 1911 op hun terrein Maria-oord in neo-renaissancistische stijl - architect J.J. Dony uit 's-Hertogenbosch. De Ursulinen gaven allerlei vormen van onderwijs voor meisjes "uit den deftige stand", maar zij verkregen niet de gewenste kweekschool (opleiding tot onderwijzeres in 1911 naar Boxtel). Het pensionaat bleef tot 1929. Van **1953** -1969 was er een juvenaat (ulo-mavo, alleen internen) van de Broeders van Dongen. Nu (1994) middelbaar beroepsonderwijs verzorging en verpleging in het oude Maria-oord (de Vlaschmeer). (bron: Henk van Stekelenburg

Mariaoord, het vroegere juvenaat van de Broeders van Dongen. Opname uit 2005

MARIASCHOOL EN ANNASCHOOL

1855

Op nadrukkelijk verlangen van mgr Zwijsen komt er een nieuwe fondatie in Vught bij de Petruskerk (de zgn strooien kerk) op het Maurickplein. Daartoe wordt een brouwerij aangekocht en verbouwd tot klooster met scholen. Een burgerschool – de voorloper van de Mariaschool – en een armenschool – de voorloper van de Annaschool. Daarnaast ook een bewaarschool en een opleiding voor communicanten.

Zie lezingen voor Bieb Vught

1899

Het landgoed Leeuwenburg met villa wordt aangekocht door pastoor Van Os. Op dit terrein komen een klooster, een tehuis, een ziekenhuisje en scholen.

Een burgerschool die de naam Mariaschool krijgt, komt halfinpandig in het klooster.

Door het grote aanbod van leerlingen komt er aan de Kerkstraat een nieuw schoolgebouw (architect Groenendaal) wat later een armenschool met de naam Annaschool zal worden. Verder een vakschool, een naaischool en later een meisjes-mulo aan de Kerkstraat.

De Mariaschool en Annaschool fuseren tot één school.

De Mariaschool en de Petruschool fuseren met eerst als naam Mariaschool, hoofd M. Trimbos, en later Petruschool, hoofd A.C.M. van den Wijnkel na de fusie met de kleuterschool Hummelhonk.

(tekst: A .C.M. v.d. Wijnkel, 18 juni 2003)

Weer later wordt de naam veranderd in b.s. De Springplank.

MAURICKCOLLEGE

De paters van Sparrendaal (Missionarissen van Scheut) begonnen in 1928 in Nijmegen met een kleinseminarie of missiecollege. Het werd in 1930 gevestigd op het landgoed Sparrendaal in een nieuw school- en kloostergebouw. Architect A. Orie uit Vught. De officiële naam was Missiecollege St. Franciscus Xaverius.

Meestal zei men Missiecollege Sparrendaal. De wenselijkheid van een gymnasium leidde tot een fusie met het Missiecollege St. Antonius van de Missionarissen van de Heilige Familie in Kaatsheuvel. Dat

internaat vestigde zich naast de school in nieuwbouw: De Steffenberg (1963). Het sindsdien erkende en gesubsidieerde Gymnasium van het Xaveriuscollege, inmiddels voor externen opengesteld (1958), groeide uit tot een school van meer dan 500 leerlingen, op één na het grootste gymnasium van het land.

Als gevolg van de Wet op het Voortgezet Onderwijs (1962, Mammoetwet) kwam er in 1968 een fusie tot stand tussen de instituten van de zusters van Coeli, de paters van Sparrendaal en de Steffenberg; het Maurickcollege ontstond in 1968 als een school voor havo, atheneum en gymnasium. '

(Bron: Henk van Stekelenburg, 1997)

MMS (Middelbare Meisjesschool)

In Vught Regina Coeli. Korte geschiedenis.

MOLENRIJN (Zie Beroepsonderwijs)

MULODIPLOMA

De scholen waar een mulo-opleiding werd gegeven heetten meestal uloscholen - waarin "ulo" staat voor uitgebreid lager onderwijs – terwijl het diploma dat de leerlingen probeerden te veroveren een "mulodiploma" was. Het mulodiploma had landelijk gezien een hoge waarde. In feite was het vaak de enige vorm van middelbaar onderwijs die bereikbaar was voor leerlingen uit lagere milieus. De examens werden georganiseerd door particuliere stichtingen. Voor katholieke scholen gebeurde dat door Het R.K. Mulo-examen waarvan het bureau in Den Bosch gevestigd was. De examens hadden een schriftelijk en een mondeling gedeelte. Beide werden afgenomen door andere leraren dan die de leerlingen hadden opgeleid. Een bijzonder objectieve examinering dus. Hoewel de examens door particuliere stichtingen werden georganiseerd, was er wel rijkstoezicht. Bij alle zittingen van de examencommissies was er een door het ministerie van onderwijs aangewezen toezichthouder aanwezig, terwijl ook de rijksinspectie steekproefsgewijs een oogje in het zeil hield.

Er waren twee soorten mulodiploma's : het A - en het B-diploma. Het tweede was het zwaarste. Als je een B-diploma wilde behalen moest je alle vakken van het A-diploma voldoende beheersen en daarnaast ook nog een programma met voornamelijk wis- en natuurkunde. Meestal werd de opleiding voor het B-diploma gegeven in een extra jaar na de voltooide A-opleiding. Hele slimme leerlingen speelden het overigens wel klaar om beide diploma's in één keer te behalen. Voor de A-opleiding stonden de volgende vakken op het programma: Nederlands, Frans, Duits, Engels, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, meetkunde, algebra, boekhouden en handelskennis. Die laatste twee vakken waren min of meer facultatief. Een voldoende examen in die vakken werd gelijkgesteld aan het examen voor het middenstandsdiploma. Dat diploma was vereist om zelfstandig een zaak te kunnen beginnen.
(gdc)

MvO&W (Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen)

OAC (Ouderadviescommissie) Overlegorgaan gevormd door vertegenwoordigers van Vughtse Oudercommissies. Gaf gevraagd of ongevraagd advies aan bestuur en scholen.

ONTWIKKELINGSGROEP (OG)

De ontwikkelingsgroep was de kerngroep voor het zgn BOVO-project, een grootschalig gesubsidieerd project waaraan alle scholen in Vught e.o. direct of indirect deelnamen.

Het doel was een optimale overgang bewerkstelligen voor leerlingen van het basisonderwijs die naar een school voor vo in Vught gingen. Voor dat doel werd een grote organisatie opgericht: een stuurgroep (voor de formele leiding) , een ontwikkelingsgroep (voor de praktische vormgeving) en werkgroepen voor rekenen, taal, aardrijkskunde, geschiedenis en muzische vorming voor het ontwikkelen van bruikbare leerprojecten.

In een iets andere vorm bestond de OG al eerder, maar ze heette toen Programmacommissie.

De projectperiode duurde van 1981 tot 1985.

Samenstelling van de OG in 1980-1981:

J. v.d. Sande, Maurick / G. de Croon, Reeburg / A. v. Rijsewijk, L.T.S. / D. v. Oers , Leeuwenburg/ A. v. Hedel, De Baarzen J. v. Lammeren ,Theresia/ A. v. d. Staak, Hertog v. Brabant / A. v. d. Wijnkel, Mariaschool (later St. Petruschool)

(
Gdc

OTIS

Intelligentietest die een tijd in gebruik was op Vughtse scholen als onderdeel van de keuzeprocedure voor een school voor voortgezet onderwijs.

PETRUSCHOOL :

zie ook Mariaschool en b.s. De Springplank. Gebouwd in 1912.

PMTK

(Prestatiemotivatietest voor kinderen) Werd in de periode vóór het grote BOVO-project gebruikt op o.a. de Reeburgmavo tijdens het zogenaamde brugklasproject in de jaren 70.

Het project stond onder leiding van drs. A. Scheerder, die als psycholoog parttime in dienst was bij de SAD. De klasmentoren konden de uitkomsten gebruiken voor begeleiding en diagnose van studieproblemen.

PROGRAMMACOMMISSIE (PC)

In Vught voorloper van de ontwikkelingsgroep uit het bovoproject.

Programmacommissie 1979-1981

Enkele notities o.a. over personele bezetting

Blijkens de vergaderverslagen waren in 1979-1980 Jan van den Wittenboer de voorzitter en Ad van Rijsewijk de secretaris van de progr. comm.

In sept. 1980 wordt gemeld dat Jan van den Wittenboer afgetreden is als voorzitter. De toekomstige taken van de commissie moeten worden bekeken, want door het komende bovoproject worden veel

zaken anders. Ook de samenwerking met de ontwikkelingsgroep, waar Aimé van de Wijnkel voorzitter van is, komt aan de orde.

Op de vergadering van 3 nov. 1980 worden als het bestuur van de commissie genoemd: Diny van Oers, voorzitter en Ad van Rijsewijk, secretaris. Vaste vergaderplek: Leeuwenburg.

RAYONRAAD

Statuten rayonraad; Verslag vergadering rayonraad op 9 feb. 1978 . De voorzitter deelt mee dat deze vergadering als oprichtingsvergadering van de rayonraad bedoeld is. De voorzitter: Jan van Lieshout

REGINA COELI

Zusters Kanunnikessen van St. Augustínus uit Frankrijk kochten in 1903 het landgoed Eikenheuvel en bouwden ernaast Regina Coeli als Franstalig pensionaat voor meisjes. Architect J.J. Dony. In 1931 kwam er een ULO, in 1935 een MMS. Geleidelijk werd de school ook opengesteld voor externen. In 1962 kreeg de MMS een nieuw gebouw aan de Titus Brandsmalaan, nu een gedeelte van het Maurickcollege. In 1971 sloot het internaat. In 1989 is de villa Eikenheuvel en in 1997 is Regina Coeli afgebroken. Op het terrein is nu een internaat van het Instituut voor Doven. Het Talenínstituut Regina Coeli aan de Martínilaan herinnert nog aan deze zusters. (Bron: Henk van Stekelenburg)

REEBURGMAVO

Enkele bijzonderheden over de geschiedenis van deze school. Adres Park Reeburg 28, Vught. De school was een rechtstreekse voortzetting van de vroegere St. Antoniusmulo voor meisjes in de Kerkstraat en de St. Jozefulo voor jongens in de Vliertstraat. Beide scholen fuseerden in 1963 waarna de directeur, de heer H.G.M. ter Heine, en de adjunct-directrice, mej. H.J.Peters, voortvarend aan de gang gingen om een nieuw schoolgebouw te realiseren. Architectenbureau Mens – Strik - met als ontwerper de heer Pruijn - was

verantwoordelijk voor het ontwerp en het toezicht bij de uitvoering. Binnen de afgesproken bouwtijd was het gebouw klaar voor oplevering.

Karakter van het gebouw: lieflijke laagbouw met het karakter van een grote bungalow. Dit werd vooral bepaald door de romantische ligging aan de rand van het bekende Reeburgpark. De oude gebouwen aan de Vliertstraat 4 en aan de Kerkstraat werden verlaten in augustus 1966 en in dezelfde maand werd de nieuwe school in gebruik genomen. De oorspronkelijke naam van de school, St. Jozefulo, werd tegelijkertijd veranderd in Reeburgulo. Ze werd officieel

geopend in december 1966 door Vicaris Mgr. M. Oomen van het bisdom Den Bosch en de inspecteur van het onderwijs, de heer E. Kalle.

Er kwam weer een naamsverandering na de invoering van de Wet op het Voortgezet Onderwijs (de mammoetwet) in 1968. De heer Ter Heine noemde de school vanaf dat jaar: Reeburg, Instituut voor Mavo. Hij vond dat wervender dan simpelweg Reeburgmavo. Toch werd de school bekend onder die laatste naam. Directeur in 1966: dhr H.G.M, ter Heine Hij werd in 1974 opgevolgd door Mevr. H.J. Peters die tot 1984 de directie voerde. Dhr. C.J. Klijberg volgde haar op en bleef de leiding houden tot aan de fusie met het Maurickcollege in 1995.

Het gebouw werd verlaten door de Reeburgmavo in 1995 na een fusie met het Maurick College. Alle leerlingen volgden vanaf dat jaar de lessen in het gebouw van het Maurickcollege in Vught.

In de periode dat de Reeburgmavo als zodanig heeft gefunctioneerd (1966 - 1995) hebben 3170 leerlingen de school met succes doorlopen. Zij verlieten de school dus met een diploma. (G. de Croon)

Regina Coeli, Vught. (MMS)

Aan het einde van de 19de eeuw heerste er in Frankrijk een zeer antiklerikale sfeer.

Door de zogenaamde antiklerikale wetten van Combe werd aan alle religieuze ordes verboden onderwijs te geven. Wilden zij toch hun roeping trouw blijven dan moesten zij asiel vragen in het buitenland.

Zo is in 1903 een aantal zusters van de orde van kanunnikessen van de H. Augustinus uit Frankrijk naar Vught gekomen. Naast een contemplatief kloosterleven was hun opdracht en roeping gratis onderwijs geven en de opvoeding verzorgen van kleine kinderen en jonge meisjes.

Na lang zoeken vonden de zusters een onderdak op het landgoed Eikenheuvel in Vught.

Met veel moeite kregen zij verlof zich daar te vestigen. Hen werd echter wel verboden om onderwijs te geven aan Nederlandse kinderen.

Vanaf het eerste jaar in Nederland was er contact met de paters van Sparrendaal. Naast de hulp die Pater Raymakers (rector van Sparrendaal) hen gaf, kwam hij ook iedere dag de mis lezen in een geïmproviseerde kapel.

Voortvarend als zij waren, stelden de zusters hun huis open voor pensionnaires, meest buitenlandse meisjes en enkele Nederlandse meisjes. Naast algemene ontwikkeling, een brede culturele vorming en omgangsvormen werd er veel aandacht besteed aan het leren spreken van de Franse taal. Na enige tijd werden er ook pensionnaires opgeleid voor het examen lo en mo-a Frans.

Ondertussen waren de zusters druk bezig met het bouwen van een groots opgezet klooster met een pensionaat Regina Coeli. De architect van dit gebouw was de heer J.J.Dony.

Op 9 januari 1905 werd Regina Coeli ingewijd.

Vanaf hun vestiging in Nederland waren de zusters druk bezig met het halen van onderwijsbevoegdheden.

Toen er in 1924 een nieuwe parochie werd opgericht in Vught over het spoor kregen de zusters de kans om onderwijs te geven

Pastoor G.M van de Hout kwam hen vragen om onderwijs te geven aan de te stichten parochiescholen. In het begin was alleen de opvang van de kleuters mogelijk. Aan hen werd gratis les gegeven. In 1926 is de Theresia-kleuterschool officieel opgericht en kregen de zusters enige subsidie van de gemeente.

Daar er enkele Nederlandse zusters waren ingetreden met een onderwijsbevoegdheid, werd de St,Theresiaschool voor lager onderwijs voor meisjes geopend.

Na 1920 liep het aantal pensionnaires sterk terug daar de ouders in die tijd wilden dat hun kinderen niet alleen een goede opvoeding kregen en leerden converseren in vreemde talen maar ook een erkend eindexamen haalden.

Op advies van frater Tiburtius van Huize Steenwijk begon men in 1930 met Mulonderwijs. Er waren voldoende zusters met een onderwijsbevoegdheid.

Een jaar later waren er ook genoeg leerlingen om in aanmerking te komen voor subsidie. Voor het eerst kregen de zusters salaris van het rijk.

Op voorschrift van de inspectie moest de school toegankelijker worden voor externen. De klaslokalen en het natuurkundelokaal werden aangepast en er kwam ook een scheikundelokaal..

2.

Het schoolleven speelde zich af in het internaatgebouw. De externen kwamen om half negen op school en bleven daar tot zes uur. Zij volgden in die tijd het leven van de internen en droegen ook het zwarte uniform met de gekleurde ceintuurs, voor ieder leerjaar een andere kleur. Met de autobusdienst Den Bosch -Vught werd een busdienst geregeld die op de tijden van het schoolleven voor het internaat stopte.

Al na enkele jaren werd de driejarige Mulo-school omgezet in een vijfjarige Middelbare Meisjes School. Dit schooltype pretendeerde een brede culturele vorming te geven met nadruk op het onderwijs in de moderne talen en naast het spreken ook de literatuur van de diverse talen behandelde. Daarnaast was er aandacht voor kunstzinnige vorming, muziek, tekenen, kunstgeschiedenis en sport.

In 1936 behaalden de eerste leerlingen hun eindexamen.

Het examen kende zes verplichte vakken. Voor de talen bestond het eindexamen uit centrale schriftelijke opgaven. Daarnaast was er voor alle vier de talen ook een mondeling examen. De vakken geschiedenis en aardrijkskunde werden alleen mondeling geëxamineerd. Voor het mondelinge examen werden er rijks-gecommiteerden aangewezen.

Elke school mocht zelf het vakkenpakket aanvullen en ook zelf toetsen.

Deze vakken waren op Regina Coeli godsdienst, natuurkunde, scheikunde, biologie, kunstgeschiedenis en handwerken. Naast het onderwijs was er veel aandacht voor de sociale en culturele zoals muziek, toneel, tekenen en schilderen, film en ballet. Ook sport en ritmische gymnastiek hoorden bij een goede opvoeding.

Mme St Louis de Gonzague was de eerste directrice van de school.

Naast een aantal zusters werden er ook leraars aangesteld.

In 1946 werd M. St.Louis de Gonzague overste van het klooster.

M. Marie des Anges, lerares Nederlands, volgde haar op als directrice van de MMS.

Evenals haar voorgangster was zij een sterke persoonlijkheid. Beiden hebben grote invloed gehad op de goede naam en het welzijn van de school.

Enthousiast begeleidden zij de jonge docenten en waren zij veeleisend voor de leerlingen.

In 1952 werd M.Marie des Anges ook prefecte van het internaat.

In dat jaar is er een grote brand geweest, juist in de examentijd. Ondanks de moeilijke omstandigheden regelde de directrice de gang van zaken van het examen en zorgde ervoor dat alles normaal kon verlopen.

In de jaren '50 nam het aantal leerlingen sterk toe. In 1956 werd de school volledig opengesteld voor

externen. Er waren in die tijd ook meer externen dan internen.

De MMS was een onderwijsvoorziening geworden voor meisjes in Vught en omstreken. Men besloot een nieuwe school te bouwen voor 400 leerlingen aan de Titus Brandsmalaan, los van het internaat. Op 23 juni 1962 werd de nieuwe school ingezegend door mgr. W. M. Bekkers, bisschop van 's-Hertogenbosch. De architect was de heer H.Mens.

Het was een laag gebouw met veel licht en met binnentuintjes en speelse kunstwerken.

3.

M.Marie des Anges was zeer vooruitstrevend. Vernieuwingen in het onderwijs waren voor haar een uitdaging. In 1951 werd door haar toedoen het daltononderwijs op school ingevoerd. *De docenten werden in deze methode ingeleid door het volgen van cursussen. In de nieuwbouw kwamen dalton lokalen met lokaal een bibliotheekje dat aansloot bij het vak en een dalton gang.*

Toch is deze wijze van lesgeven in die tijd bij de docenten niet aangeslagen en heeft het dalton onderricht geen lang bestaan gekend.

Tijdens een bezoek aan Parijs maakte M.Marie des Anges kennis met een talenlaboratorium. Op haar initiatief zorgde Philips ervoor dat er in 1962 een leslokaal werd ingericht als talenpracticum.

Het was het eerste talenpracticum op een school in Nederland.

Geleidelijk aan was de school meer een lekenschool geworden. Er waren nog maar weinig zusters die als docent verbonden waren aan de school. Ook in het bestuur zaten meer leken dan zusters.

Na de opening van het nieuwe schoolgebouw trad M.Marie des Anges af als directrice. Zij is op de school blijven werken tot haar pensionering in 1967 als docent Nederlands.

Als haar opvolger werd de eerste leken directeur benoemd dr.M.C.A. van der Heijden, leraar Nederlands en geschiedenis.

Onder zijn bewind werd de school steeds meer een lekenschool. De uniformen verdwenen, er was aandacht voor samenwerking met de andere scholen in Vught en de contacten naar buiten groeiden. Het werd een Vughtse school voor meisjes van Vught en omstreken die het mms-niveau konden volgen.

Ook nu was er veel aandacht voor goed onderwijs en voor culturele en sociale vorming in een sfeer vol begrip voor de ander.

Toen de mammoetwet in 1968 werd ingevoerd, werd de mms een havo-school voor jongens en meisjes. De naam Regina Coeli veranderde in Eikenheuvel, naar het landgoed waarop de school gevestigd was. Naast meisjes werden er ook jongens aangenomen die het havo-onderwijs wilden volgen.

Samen met de rector van het Xaverius-college, ijverde directeur van der Heijden er voor om bij de invoering van de mammoetwet een atheneum te krijgen in Vught. Het verzoek aan de minister voor een atheneum werd alleen ingewilligd op voorwaarde dat Eikenheuvel zou fuseren met het Xaverius-college.

In 1969 kwam deze fusie tot stand.

De nieuwe school werd het Maurick-college, een school voor havo, atheneum en gymnasium.

Vught, 2008 (J.v.d.S.)

Voor een aantal gegevens voor dit artikel is gebruik gemaakt van het boek:

“Regina Coeli” van Nel van der Heijden Rogier, uitgegeven in 2002.

RELIGIEUZEN IN HET VUGHTSE ONDERWIJS

In Vught hebben leden van religieuze congregaties een belangrijke rol gespeeld in het onderwijs. In een lezing gehouden in het Vughts Historisch Museum in 1997 t.g.v. Monumentendag, vertelde Dr. Henk van Stekelenburg daar het volgende over:

“Vught bleek aantrekkelijk voor kloosters en internaten. Religieuzen betrokken landgoederen waarop scholen (aanvankelijk alleen internaten) gesticht werden:

1) Ursulinen uit Uden vestigden zich in 1899 in Roucouleur en bouwden in 1911 op hun terrein Maria-oord in neo-renaïssancistische stijl - architect J.J. Dony uit 's-Hertogenbosch. De Ursulinen gaven allerlei vormen van onderwijs voor meisjes "uit den deftige stand", maar zij verkregen niet de gewenste kweekschool (opleiding tot onderwijzeres in 1911 naar Boxtel). Het pensionaat bleef tot 1929. Van 1951-1969 was er een juvenaat (ulo-mavo, alleen internen) van de Broeders van Dongen. Nu middelbaar beroepsonderwijs verzorging en verpleging in het oude Maria-oord (de Vlaschmeer).

2) Zusters Kanunnikessen van St. Augustinus uit Frankrijk kochten in 1903 het landgoed Eikenheuvel en bouwden ernaast Regina Coeli als Franstatig pensionaat voor meisjes. Architect J.J. Dony. In 1931 kwam er een ULO, in 1935 een MMS. Geleidelijk werd de school ook opengesteld voor externen. In 1962 kreeg de MMS een nieuw gebouw aan de Titus Brandsmalaan, nu een gedeelte van het Maurickcollege. In 1971 sloot het internaat. In 1989 is de villa Eikenheuvel en in 1997 is Regina Coeli afgebroken. Op het terrein is nu een internaat van het Instituut voor Doven. Het Taleninsfttuut Regina Coeli aan de Martinilaan herinnert nog aan deze zusters.

3) De paters van Sparrendaal (Missionarissen van Scheut) begonnen in 1928 in Nijmegen met een kleinseminarie of missiecollege. Het werd in 1930 gevestigd op het landgoed Sparrendaal in een nieuw school- en kloostergebouw. Architect A. Orië uit Vught. De officiële naam was Missiecollege St. Franciscus Xaverius. Meestal zei men Missiecollege Sparrendaal. De wenselijkheid van een gymnasium leidde tot een fusie met het Missiecollege St. Antonius van de Missionarissen van de Heilige Familie in Kaatsheuvel. Dat internaat vestigde zich naast de school in nieuwbouw: De Steffenberg (1963). Het sindsdien erkende en gesubsidieerde Gymnasium van het Xaveriuscollege, inmiddels voor externen opengesteld (1958), groeide uit tot een school van meer dan 500 leerlingen, op één na het grootste gymnasium van het land.

Als gevolg van de Wet op het Voortgezet Onderwijs (1962, Mammoetwet) kwam er in 1967 een fusie tot stand tussen de instituten van de zusters van Coeli, de paters van Sparrendaal en de Steffenberg; het Maurickcollege ontstond in 1968 als een school voor havo, atheneum en gymnasium. '

4) In het centrum van Vught hadden de zusters Franciscanessen van Oirschot, sinds 1856 werkzaam in Vught, zich niet onbetuigd gelaten. Zij begonnen in 1917 met één naaiklasje, daarna kwam een kookklas en dit groeide uit tot een volledig vak-en huishoudonderwijs. In 1954 kwam een nieuw gebouw voor dit soort onderwijs gereed. De school, geheten Maria Regina, kwam in het huidige Leeuwenburg. Na de fusie met LTS Molenrijn vestigden zich in Leeuwenburg de tuinbouwvakschool van de NCB

De Franciscanessen begonnen hun St. Antonius Ulo voor meisjes in 1920. In 1935 werd door de meisjes-Ulo een nieuw, inmiddels verdwenen gebouw op de hoek van de huidige Kapellaan en

Kerkstraat betrokken. Door een fusie met de St. Jozef Ulo voor jongens (sinds 1937 in gebouw in de Vliertstraat, tegenwoordig Vlierthonk) ontstond de Reeburg-mavo aan de rand van het Reeburgpark. Dat pand staat momenteel leeg omdat deze school enkele jaren geleden gefuseerd is met het Maurickcollege. Het moge duidelijk zijn dat de religieuzen grote betekenis hebben gehad voor het voortgezet onderwijs in Vught.”

ROPO

Regionaal Overleg Primair Onderwijs. In 1984 gestart op initiatief van het GOAC.

ROUCOULEUR: zie Mariaoord

SAC

School Advies Centrum.

Zie Aansluiting kleuteronderwijs-lagere school

SCHOOLADVIESDIENST (SAD)

Met SAD werd in Vught de Vughtse schooladviesdienst aangeduid. Voor de volgende bijdrage heb ik veel informatie gebruikt die te vinden is in het eerste jaarverslag van de SAD in 1968:

De initiatiefnemer voor het oprichten van een schooladviesdienst in Vught was de heer H.G.M. ter Heine. Hij was directeur van de Reeburgmavo, die in een eerder stadium St.Jozefulo heette. In de loop van 1967 - dus nog vóór het in werking treden in 1968 van de Mammoetwet van Cals - slaagde hij erin voldoende steun te krijgen voor het idee een dergelijke dienst op te richten. Als bestuursvorm werd gekozen voor een stichting.

De heer Harrie ter Heine werd in zijn activiteiten zeer gesteund door de heer dr. Marcel van der Heijden, directeur van Eikenheuvel , school voor havo in Vught, vroeger bekend als M.M.S. Regina Coeli. Ter Heine was voorzitter van het stichtingsbestuur van de SAD en Van der Heijden was de secretaris ervan. In het begin van het jaar 1969 zou het bestuur overgaan tot het aanstellen van een directeur van de SAD. De SAD werkte in 1968 ten behoeve van de 9 kleuterscholen (totaal ca 880 leerlingen) in Vught, Cromvoirt en Helvoirt, de 12 scholen voor lager onderwijs (totaal zo'n 2900 leerlingen) in de al genoemde plaatsen en de 5 scholen voor Voortgezet Onderwijs in Vught (in totaal ca 2000 leerlingen).

Op 1 januari 1969 werd het Dagelijks Bestuur van de Stichting SAD gevormd door: voorzitter: H.G.M. ter Heine, Vught; sekretaris: H.A.J. Dijkstra, Vught; penningmeester: Broeder Th. Rath, Vught

Verdere leden van het stichtingsbestuur :

Sektie kleuteronderwijs

gedelegeerden van besturen: H.A.J. Dijkstra, Vught ; J.A.Th.Harkx, Vught;

gedelegeerden van schoolleiders: Mej. A.A. Visser, Vught ; Zr. Martinia, Vught

Sektie basisonderwijs:

gedelegeerden van besturen: C. Wijffels, Helvoirt; Th. Voets, Cromvoirt

gedelegeerden van schoolleiders: Br. Th. Rath, Vught; mej. M. Trimbosch

Sektie Voortgezet Onderwijs:

gedelegeerden van besturen: Zr. M. de Hosson, Vught; Mr. H. Holla, Vught

gedelegeerden van schoolleiders: Dr.M.C.A. v.d. Heijden,Vught; H.G.M. ter Heine, Vught

Gedelegeerde namens Gemeentebestuur: W.J. Pennings, Vught/ hr Daniëls

Gedelegeerde namens Schoolartsendienst: Drs. G. Korndorffer, Vught

Adviseurs stichtingsbestuur: Dr. F. Mönks, Nijmegen; dagelijks bestuur: Drs. A. Scheerder, Eindhoven

De SAD is in ... ? opgegaan in de GOAC. Zie Aansluiting kleuteronderwijs-lagere school

Zie ook **Aansluiting kleuteronderwijs-lagere school** (tekst : G. de Croon)

SCHOOLBEKWAAMHEIDSONDERZOEK (zie Aansluiting kleuteronderwijs-lager onderwijs)

SKC

Deze afkorting betekent: Stichting Katechetisch Centrum. In het bovo-archief duikt deze stichting op in 1987. In dat jaar stuurt ze een tamelijk uitgebreide nota naar de gemeentebesturen van Vught en Den Bosch waarin ze haarfijn uitlegt waarom de gemeenten de subsidie aan/voor een districtskatecheet moeten continueren.

SPARREDAAL: ZIE MAURICK COLLEGE

SPEELLEERKLASSEN (zie Aansluiting kleuteronderwijs-lager onderwijs)

ST. ANTONIUSULO

Adres: Kerkstraat, Vught

Dit was een r.k. uloschool voor meisjes opgericht en onderhouden door de Zusters Franciscanessen uit Oirschot. De Franciscanessen begonnen hun St. Antonius Ulo voor meisjes in 1920. In 1935 werd door de meisjes-ulo een nieuw, inmiddels verdwenen gebouw op de hoek van de huidige Kapellaan en Kerkstraat betrokken.

Door een fusie met de St. Jozefulo voor jongens (sinds 1937 in gebouw in de Vliertstraat, tegenwoordig Vliertthonk) ontstond de Reeburgmavo aan de rand van het Reeburgpark (1966) . Dat pand staat momenteel (1998) gedeeltelijk leeg. De school is enkele jaren geleden gefuseerd met het Maurickcollege. (Bron: Henk van Stekelenburg. 1998)

ST. JOZEFULO

Adres : Vliertstraat 4, Vught (Zie ook Reeburgmavo)

De school was gevestigd in een architectonisch interessant gebouw, met een indrukwekkende entree en romantische vertrekken die in de praktijk niet altijd functioneel bleken. Ze werd gebouwd in 1937 met als eerste directeur de heer Buiting. Tegelijk met hem begonnen ook de heren W. Heesbeen en H. ter Heine hun dienstverband aan deze school. De heer Ter Heine volgde de heer Buiting op als directeur toen die met pensioen ging. (1958?) De school was bedoeld als aanvulling op het lager onderwijs in Vught en leidde de leerlingen op voor het mulodiploma.

Korte geschiedenis van de St. Jozefuloschool in Vught –

Uit : 100 jaar St.Petruskerk Vught (gedenkboek) Uitgave Stichting 100 jaar St. Petrus auteur: Jo Wouters - 1984

“Ofschoon het verlangen er naar al van veel oudere datum is, begon in Vught de roep naar een Ulo-school voor jongens eerst in de jaren dertig duidelijker te klinken. Zoals de geschiedenis ons laat weten, is het overigens niet meegevallen om deze gerechtvaardigde wens binnen een redelijke termijn gerealiseerd te krijgen.

Per brief van 2 januari 1934 vroeg het R.-K. Kerkbestuur van de St. Petrusparochie voor de eerste keer bij het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (O.K. en W.) om een machtiging voor het stichten van een R.-K. Ulo-school voor jongens. Maar wat niemand had verwacht gebeurde. Het verzoek werd afgewezen. De aanvraag was namelijk vergezeld gegaan van een lijst met namen van

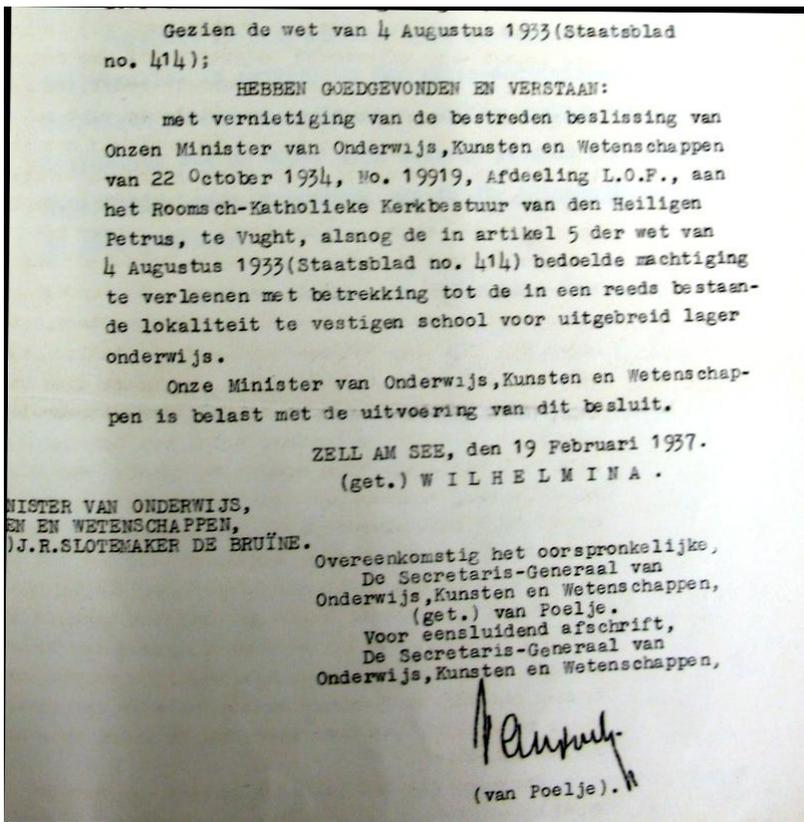
DE MINISTER VAN
ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN,
Beschikkende op het adres van het R.K.Kerkbestuur van den H.Petrus te Vught, dd. 22 Januari/14 Februari 1934, waarbij dit de machtiging verzoekt, bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad No.414), ten behoeve van een in lokaliteiten van het gebouw der R.K.-Jongensschool voor gewoon lager onderwijs, aldaar, te openen R.K.-Jongensschool voor uitgebreid lager Onderwijs;
Gezien de rapporten van den inspecteur van het lager onderwijs in de inspectie 's-Hertogenbosch, van 4 April 1934, No.426/209/143 en van 3 Mei 1934, No.642/451/143, alsmede de namens het Kerkbestuur bij schrijven van 14 Juni 1934 verstrekte nadere inlichtingen;
Overwegende, dat het tweede lid van artikel 5, der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad No.414) het verlenen van de gevraagde machtiging afhankelijk stelt van de voorwaarde, dat in redelijkheid is aan te nemen, dat ten aanzien van de school "bij haar opening" aan de vereisten van artikel 3 is voldaan;
dat dit niet is aan te nemen, aangezien weliswaar is overgelegd een lijst van 73 kinderen, wier ouders verklaard hebben hen naar de op te richten u.l.o.-school te zullen zenden "wanneer zij de daarvoor voorgeschreven klassen der lagere school hebben doorlopen", maar het aantal leerlingen, dat thans de zesde klasse der school voor gewoon lager onderwijs heeft doorlopen en dus bij haar opening voor plaatsing op de u.l.o.-school in aanmerking komt, slechts 26 bedraagt;
-dat-

slechts 26 jongens.

Volgens de letter van de wet moesten er minstens 36 leerlingen zijn, om een Ulo-school te kunnen beginnen. Op 30 juni 1934 diende het kerkbestuur opnieuw een verzoek in. Nu was er een lijst bijgevoegd waarop de namen stonden van 36 potentiële kandidaten voor de jongens-Ulo. Dat er in Den Haag nogal eens vreemde wegen worden bewandeld, werd al spoedig heel erg duidelijk. En de verbazing daarover maakte in Vught geleidelijk aan plaats voor boosheid. Want wat gebeurde? In een brief

van 22 oktober 1934 liet de minister doodleuk weten, dat hij andermaal afwijzend had menen te moeten beschikken op de aanvraag voor de jongens-Ulo. Er waren namelijk ernstige twijfels of het aantal van 36 jongens wel zou kunnen worden gehaald. De teleurstelling over deze slecht gemotiveerde afwijzing was alom. Na veel overleg besloot het R.-K. Kerkbestuur daarop tegen de afwijzende beslissing van de minister van O.K. en W. in beroep te gaan bij de Kroon. Een lange procedurele weg, maar de enige die nog open was. Jaren van spanning, veel gepraat, veel geschrijf volgden. Maar dat deze inspanningen uiteindelijk allemaal niet vergeefs waren geweest, bleek uit de brief, d.d. 19 februari 1937, waarin de Kroon mededeelde wel akkoord te gaan met de stichting van de R.-K. Ulo-school voor jongens in de St. Petrusparochie. Zoals was afgesproken, zou de Ulo starten in enkele lokalen van de St. Petrus-jongensschool aan de Elisabethstraat. Op 2 september 1937 was het zover, dat ook de jongens uit Vught in hun eigen plaats naar de Ulo konden gaan.

De jongens-Ulo maakte een gezonde groei door. Zo zelfs, dat de beschikbare ruimte in de St. Petruschool al gauw te klein was.

Op verzoek van het R.-K. Kerkbestuur van de St. Petrusparochie ging het Vughtse architectenbureau G. en H. Koessen vervolgens aan het tekenen. De volgende stap was het bouwen. En op 17 oktober 1939 was de grote feestdag. Pastoor L. Sanders zegende die dag het nieuwe gebouw voor de StJozef Ulo-school voor jongens aan de Vliertstraat in. De school telde op dat moment 108 leerlingen. Bij de openingsplechtigheid haakte pastoor Sanders daar triomfantelijk op in door op te merken: "een getal dat bewijst, dat deze school in een gemeente als Vught op haar plaats is."

De school was succesvol en kreeg dus in de jaren vijftig te

kampen met ruimtegebrek.

In de periode van 1960 tot 1965 heeft de heer Ter Heine, directeur van de St. Jozefulo in de Vliertstraat in Vught, ervoor gezorgd dat de meisjes- en de jongensulo in Vught met elkaar fuseerden. Het vertrek van de zusters Franciscanessen uit de St. Antoniusulo voor meisjes was een geschikte aanleiding om over fusie te gaan praten. Het gemeentebestuur werkte mee om de dislocatie op te heffen door een bouwterrein beschikbaar te stellen aan het Reeburgpark.

In september 1966 betrokken de leraren en de leerlingen het nieuwe schoolgebouw dat in gebruik zou blijven als onderkomen voor de Reeburgmavo tot 1 september 1995. Tegelijk met het ingebruiknemen van het nieuwe gebouw in 1966 werden de oude namen van de fuserende scholen opgeheven. De nieuwe naam werd Reeburg, Instituut voor Uitgebreid Lager Onderwijs. In de wandeling werd dat natuurlijk gewoon de Reeburgulo en weer later Reeburgmavo .

(gdc) (De gefotografeerde documenten zijn te vinden in het Vughtse Onderwijsarchief dat bewaard wordt in het BHIC)

STUURGROEP BOVOPROJECT

Alle deelnemende scholen waren in deze groep vertegenwoordigd. De groep vormde als het ware de directie voor alle werkzaamheden die in en namens het bovoproject plaatsvonden. Ook de verdeling van de faciliteiten gebeurde door de Stuurgroep .

Samenstelling in de beginperiode (1980-1981) :

A. Lugtenberg Leeuwenburg / H. Vastenburg Hertog v. Brabant / J. v. Lieshout De Reit / J. v.d. Sande Maurick / G. de Croon Reeburg / J. Peulen L.T.S. / J. v. Lammeren Theresia / F. Maas De Baarzen / Th. Rath Willibrordus / J. v.d. Wittenboer Lidwina / F. v. Empel Aloysius Haaren / A. v. Dam Maria / J. de Beer Guido de Bres / J.v.d. Velden Molenven / A. v.'t Hof GOAC

VBO (Vorbereidend Beroepsonderwijs)

Dit was vanaf 01-08-1992 de naam voor het lager technisch onderwijs en het huishoudschoolonderwijs. Het was een nieuwe naam voor het Lager Beroepsonderwijs en het Lager Huishoud- en Nijverheidsonderwijs : het LBO.

VERDWENEN (= OPGEHEVEN) SCHOLEN VANAF 1990

St. Janschool
Aloysiuschool
Christelijke Ambonezenschool

VOORTGEZET ONDERWIJS (VO) IN VUGHT ROND 1965

Voortgezet Onderwijs in Vught rond 1965 volgens een brochure van de SAD uit 1966

- R.K. Huishoudschool „Maria Regina“, Irenelaan 1. Vught. Tel. 04100-30732.
 - M.M.S. „Regina Coeli“, Titus Brandsmalaan I, Vught. Tel. 04100-37113.
 - Gymnasium van het Xaveriuscollege, Sparrendaalseweg 7, Vught. Tel. 04198-439.
 - R.K. Ulo (jongens en meisjes), Kerkstraat 23 a, Vught. Tel. 04100-36894/36260.
- N.B. Deze school is in 1963 ontstaan uit een fusie tussen St. Jozefulo: uloschool voor jongens (zie Reeburgmavo) en de St. Antoniusulo: uloschool voor meisjes (zie Reeburgmavo)
-- In 1966 startte de technische school. (Zie Beroepsonderwijs)

VOS (Vughts Overleg Schoolbesturen)

Wat deed/doet die club?

V V A (Verbreed Vormingsaanbod)

In het bovoproject was een van de aanvullende eisen van het ministerie van onderwijs dat de deelnemende scholen een verbreding van het vormingsaanbod zouden bewerkstelligen. In het project streefde men dat ook na, maar een echt bevredigende uitwerking is er niet gekomen. De verbreding zou betrekking moeten hebben op de culturele ontwikkeling van de leerlingen. (gdc)

WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs)

Wanneer van kracht geworden? Achtergronden ? Welke uitwerking? In Vught?

WERKGROEP (MEESTAL AANGEDUID MET WG)

In het BOVO-project waren diverse werkgroepen actief. Ze werden bemand door leerkrachten uit het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Elke werkgroep probeerde te komen tot afspraken die een continu leerproces zouden bevorderen. Verscheidene werkgroepen ontwikkelden daartoe zgn deelprojecten die zowel in het BO als in het VO een plaats kregen in het leerplan. Ook vóór de bovoprojectperiode waren er al enkele werkgroepen: taal, rekenen, aardrijkskunde. In de projectperiode kwamen daar nog bij: biologie, muzische vorming, Engels, informatica, leerlingenbegeleiding. Hieronder zijn de werkgroepen vermeld die al meteen (1980 – 1981) in actie kwamen voor het project en tevens de namen van de leden in die periode :

Wergroep TAAL

C. Free Reeburg (contactpersoon) /M.M. Huberts Leeuwenburg /J. v. Dinther Lidwina /H. Zwijsberg Hertog v. Brabant/J. Beerens De Reit Haaren /J. de Beer Guido de Bres /A.S. Straathof Maurick /M. Bekkers L.T.S.

Wergroep WISKUNDE/REKENEN

J. Ermes Maurick/T. Leensen Leeuwenburg /H. Ketelaars Aloysius Haaren /J. Klerck L,T.S. /Th. Gunneweg Molenven /G. Posthuma Hertog v. Brabant /C.Klijberg Reeburg /Th. Dielen De Reit

Werkgroep BIOLOGIE/NATUURKUNDE

P. Domenie L.T.S. (contactpersoon) /P. Coppens Maurick /M. Witlox Leeuwenburg /W. Kroon Reeburg /E. Leenders Aloysius Haaren /Th. Gunneweg Molenven /J. de Beer Guido de Bres / A. Maessen Willibrordus

Werkgroep AARDRIJKSKUNDE

Th. Montrée De Baarzen (.cont.pers.) /A.A.Rietmeijer Dr. Landman Helvoirt /S. Nijland Leeuwenburg /R. Vrieling Theresia/A. Huibers Reeburg /W. van Gaal Maurick /T. v. Gorkum Aloysius Haaren / Th. Rath Willibrordus/

(Opmerking: al vrij snel kwamen A. van Hedel van De Baarzen en M. v.d Beuken van Leeuwenburg, bij deze groep.)

Werkgroep GESCHIEDENIS

R. Vrieling Theresia (.cont. pers.; /F. v. Empel Aloysius Haaren/L. Nillissen Reeburg /Nijland Leeuwenburg /J. Turlings Maurick / J. v. d. Kamp Lidwina /Th. Beks Willibrordus (tekst : G. de C.)

WILIBRORDUSSCHOOL (nu De Wieken, 2005) (Zie: Broeders van Dongen)

WSNS (Weer Samen Naar School)

Een landelijk streven om leerlingen die op enigerlei wijze buiten het reguliere onderwijs vallen door extra begeleiding toch in staat te stellen weer deel te nemen aan het “gewone” onderwijs.

De activiteiten die door WSNS worden ontplooid begonnen in 19...?

WVO (Wet op het Voortgezet Onderwijs; aangenomen in 1962, ingegaan op 1 augustus 1968.)

Deze wet is een veelomvattende wet want ze regelt alles wat het onderwijs in Nederland betreft vanaf het lager onderwijs tot het hoger en universitair onderwijs. Dus alle vormen van het vroegere middelbaar onderwijs vallen onder de werkingssfeer van de WVO. Toen de omvang van de wet duidelijk werd, schijnt een lid van de tweede kamer – dhr Roosjes – uitgeroepen te hebben: “ Dit is een mammoet van een wet.” Deze uitspraak was er de oorzaak van dat men voortaan sprak van de “mammoetwet” als men over de WVO sprak.

Hoewel de wet tot stand kwam en aangenomen werd tijdens de ministersperiode van minister J.M.L. Cals (1963), waren al heel wat andere ministers daarvoor ermee bezig geweest. Men wilde met de wet de kansen voor een hogere opleiding vergroten voor alle leerlingen, dus ook en vooral voor de jongens en meisjes uit zgn lagere milieus. Aanvankelijk werkte de wetgever in de richting van een middenschool. Op zo'n school blijven leerlingen bij elkaar tot 15^e – 16^e jaar waarna er voorzichtig begonnen kan worden met een beroepsopleiding. Er was veel verzet tegen een algemeen verplichte

middenschool en daarom bleef de indeling van het voortgezet onderwijs grotendeels gehandhaafd. De namen veranderden. Er was voortaan sprake van : lager beroepsonderwijs (LBO) , mavo, havo, vwo. Dat laatste werd onderverdeeld in een afzonderlijk gymnasium en in een atheneum, dat het vroegere hbs-a en hbs-b verving en tevens de mogelijkheid bood van een gymnasiale opleiding. De vroegere MMS ging op in het nieuwe havo.

Er ontstonden veel (smalle) scholengemeenschappen waarin b.v. havo en vwo samengingen in één school. Ook brede scholengemeenschappen ontstonden waarin ook een plaatsje voor vbo en mavo was.

Van de middenschoolgedachte bleef alleen de naam “brugperiode” over. In de praktijk was die periode vaak slechts één jaar en dat leidde vanzelf tot de naam “brugklas”voor het eerste jaar op een school voor voortgezet onderwijs. Het idee was dat een leerling na zo'n brugjaar nog gemakkelijk kon overschakelen naar een andere vorm van VO. In de praktijk was dat bijna altijd een verandering naar een lager niveau.

Recente ontwikkelingen

Sinds de invoering van de WVO zijn er nog enkele ingrijpende wettelijke maatregelen van kracht geworden met grote gevolgen voor het onderwijs. Zo is er vanaf 1993 sprake van een verplichte basisvorming in de eerste jaren van alle scholen voor VO. In deze basisvorming moet idealiter iedere leerling in 15 vakken een wenselijk geacht niveau bereiken ongeacht het type onderwijs dat hij volgt.

Vanaf 1992 was er geen lager beroepsonderwijs (LBO) meer in Nederland maar konden leerlingen wel voorbereidend beroepsonderwijs (VBO) gaan volgen.

Vanaf 2002 is het mavo verdwenen uit het onderwijslandschap. VBO en mavo zijn opgegaan in het VMBO, het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Op het VMBO is de term “eerste fase” van toepassing. Dat geldt overigens ook voor de eerste drie leerjaren van havo en vwo. In deze eerste fase moet ook de bovengenoemde basisvorming zijn beslag krijgen.

Voor het havo en vwo zijn de ontwikkelingen misschien nog ingrijpender. Deze twee onderwijssoorten kennen een zgn tweede fase. Die begint in leerjaar 4. Doel: grotere zelfstandigheid van de leerlingen bij verwerven van kennis en vaardigheden, verandering van de rol van de docenten naar begeleider en betere kansen bij het hoger beroepsonderwijs en/of het hoger universitair onderwijs.

Het MBO (middelbaar beroepsonderwijs) is uit de WVO gehaald in 1996, evenals het VAVO (onderwijs aan volwassenen) . Beide typen onderwijs vielen voortaan onder de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs).
(GdC)

Bronnen voor dit Vughtse Onderwijs-ABC

1. Archiefmateriaal BOVO-project.

2. Kort overzicht voortgezet onderwijs in Vught in verband met Monumentendag 1997 door dr. H. van Stekelenburg en Cees Beukers
3. Gedenk – en jubileumboeken o.a. Feestboekje Maria Regina 1967/ Feestboekje Leeuwenburg 1977, jubileumboeken van 40- en 50-jarig bestaan Willibrordus- en Lidwinaschool samen, Hertog van Brabantschool, Guido de Bresschool etc.
4. Het eerste jaarverslag van de SAD in 1968
5. Persoonlijke herinneringen van de auteurs en/of hun collega's

Geactualiseerd 25 februari 2008 / 22 november 2008

Gerard de Croon

